

**ORYANTİRİNG SPORCULARININ DOĞAYA BAĞLILIKLARININ
ARAŞTIRILMASI**

Bariş DERİNCE

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ**

Yüksek Lisans Tezi – 2019

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ORYANTİRİNG SPORCULARININ DOĞAYA BAĞLILIKLARININ
ARAŞTIRILMASI**

Bariş DERİNCE

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ**

**MALATYA
2019**

KABUL VE ONAY SAYFASI

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülmüş olan; **Barış DERİNCE'nin " Oryantring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarının Araştırılması "** konulu bu çalışması, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

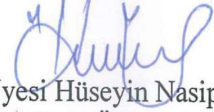
Tez Savunma Tarihi: 26/07/2019

Doç.Dr. Mehmet GÜLLÜ
İnönü Üniversitesi
Tez Danışmanı
Jüri Başkanı

Dr.Öğr.Üyesi Faruk AKÇINAR
İnönü Üniversitesi
Üye

Dr.Öğr.Üyesi Hüseyin Nasip ÖZALTAŞ
Dicle Üniversitesi
Üye

ONAY

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../2019 tarih ve 2019/..... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Yusuf TÜRKÖZ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
TABLOLAR DİZİNİ.....	x
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3.Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Varsayımlar	5
1.6. Sınırlılıklar	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1.Doğa.....	6
2.2. Çevre.....	7
2.3. Doğa ve Çevre İlişkisi.....	7
2.3.1. Doğa ile Çevre Arasında ki Fark.....	7
2.3.2. Doğa Bilinci.....	8
2.3.3. Çevre Bilinci.....	8
2.3.4. Doğa ve Çevreye Karşı Sorumluluk.....	9
2.3.5. Doğa ve İnsan.....	10
2.3.6. Doğa Sevgisi.....	11
2.3.7. Doğa Tutkusu.....	11
2.4. Doğa Sporları.....	12
2.4.1. Doğa Sporlarına Katılım Nedenleri.....	13
2.4.2. Doğa Sporlarında Elde Edilen Yararlar.....	14
2.4.3. Doğa Sporlarının Çeşitleri.....	14
2.4.3.1. Karda ve Buzda Yapılan Doğa Sporları.....	15
2.4.3.2. Havada Yapılan Sporlar.....	15
2.4.3.3. Suda Yapılan Doğa Sporları.....	15

2.4.3.4. Karada Yapılan Doğa Sporları.....	15
2.5. Oryantiring.....	16
2.5.1.Oryantiring'in Tanımı.....	16
2.5.2. Oryantiring'in Çeşitleri.....	16
2.5.2.1. Koşarak Oryantiring.....	17
2.5.2.2. Bisikletli Oryantiring.....	17
2.5.2.3. Kayakla Oryantiring.....	17
2.5.2.4. Patika Oryantiringi.....	18
3. MATERYAL VE METOT.....	21
3.1. Araştırma Modeli	21
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	21
3.2.1. Araştırma Evreni.....	21
3.2.2 Araştırmanın Örneklem Grupları.....	22
3.2.2.1. Araştırmanın Nicel Örneklem Grubu.....	22
3.2.2.2. Araştırmanın Nitel Örneklem Grubu.....	22
3.3. Araştırmada Veri Toplama Araçları.....	24
3.3.1. Araştırmanın Nicel Veri Toplama Aracı.....	24
3.3.2. Araştırmanın Nitel Veri Toplama Aracı.....	25
3.4. Araştırmada Veri Analiz Teknikleri.....	25
3.4.1. Araştırmanın Nicel Veri Analizi Nicel Aşama.....	25
3.4.2. Araştırmanın Nitel Veri Analizi ve Güvenirlik Analizi.....	25
3.5. Araştırmanın Etik Boyutu.....	26
4. BULGULAR	27
4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular	27
4.2. Araştırmanın Nitel Bulguları.....	30
4.2.1. Doğa Farkındalığı Teması.....	32
4.2.1.1. Doğanın İnsana Kattıkları Kategorisi	33
4.2.1.2. Doğa Beklentisi Kategorisi	34
4.2.1.3. Doğadaki Zorlukları Algılayış Kategorisi	34
4.2.1.4. Doğaya Karşı Sorumluluk Kategorisi.....	35
4.2.2. Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması.....	36
4.2.2.1. Oryantiringin Verdiği Hisler Kategorisi.....	37
4.2.2.2. Oryantiring Yapma Nedenleri Kategorisi.....	39

4.2.2.3. Oryantiringin Olmama Durumu Kategorisi.....	39
4.2.3. Orayntiring ile Doğa Arasındaki İlişki Teması.....	41
4.2.3.1. Oryantiring İle Doğaya Bakışı Kategorisi.....	42
4.2.3.2. Oryantiring'in Doğada Zaman Geçirmeye Etkisi Kategorisi.....	43
4.2.3.3. Yarışmaya Katılma Amacı Kategorisi.....	43
4.2.3.4. Oryantiring'in Doğaya Katkısı Kategorisi.....	44
5. TARTIŞMA	46
5.1. Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarını Etkileyen Nedenlerle İlgili Tartışma (Nicel Bölüm).....	46
5.2. Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarını Etkileyen Nedenlerle İlgili Tartışma (Nitel Bölüm).....	48
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	54
6.1. Sonuçlar.....	54
6.2. Öneriler.....	55
6.2.1. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Öneriler.....	55
6.2.2. Diğer Araştırmacılar İçin Öneriler.....	55
KAYNAKLAR.....	56
EK-1: Özgeçmiş.....	66
EK-2. Doğayla İlişki Ölçeği.....	67
EK-3. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu.....	68
EK-4. Doğa Bağlılığı Yarı Yapılandırılmış Soru Formu.....	70
EK-5. Kurum İzni.....	71
EK-6. Ölçek Kullanma İzni.....	72
EK-7. Etik Kurul Onayı.....	73

TEŞEKKÜR

“Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarının Araştırılması” adlı çalışmamda; fikrin ilk çıkışından, filizlenerek sonuca ulaşmasında her konuda destek olan, emeğini esirgemeyen ve katkı sağlayan değerli danışman hocam Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ’ ye,

Çalışmama katılım sağlayan oryantiring sporcularına ve tüm Oryantiring Camiasına,

Sabır ve desteklerinden dolayı, çalışma esnasında zaman zaman kendilerini ihmal ettiğim biricik oğlum Kerem ve sevgili eşim Nilgün’e,

Burada isimlerini yazamadığım ama her zaman desteklerini hissettiğim değerli hocalarıma ve sevgili dostlarıma canı gönülden teşekkür ediyorum.

Barış DERİNCE

ÖZET

ORYANTİRİNG SPORCULARININ DOĞAYA BAĞLILIKLARININ ARAŞTIRILMASI

Amaç: Bu çalışmanın amacı oryantiring sporcularının doğaya olan bağlılıklarını incelemektir.

Materyal ve Metot: Araştırma modeli olarak karma araştırma yöntemlerden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Bu yöntemde araştırma nicel veri analizleri ile başlayıp nitel veri analizler ile bitirilmiştir. Nicel araştırmada araştırma örneklemini Türkiye Oryantiring Federasyonunun 2018-2019 sezonunda düzenlediği kademe yarışmaları ve Türkiye Oryantiring Şampiyonasına katılan 415 sporcu oluşturmuştur. Nicel araştırmada veri toplama aracı olarak 2009 yılında Nisbet ve arkadaşları tarafından geliştirilen, 2015 yılında ise Çakır ve arkadaşları tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan "Doğayla İlişki Ölçeği" kullanılmıştır. Nitel araştırmada araştırma örneklemini ölçek uygulaması sonucu doğa bağlılığı yüksek olan ve görüşmeyi kabul eden 19 sporcu oluşturmuştur. Nitel araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın nicel kısmında sporcuların doğaya bağlılıklarının olumlu düzeyde olduğu görülmüştür. Sporcuların yaşlarına, spor yapma yıllarına, milli sporcu olma durumlarına ve ailelerinin aylık ortalama gelirlerine göre, doğaya bağlılıkları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Araştırmanın nitel kısmında oryantiring sporcularının doğaya bağlılıkları; doğa farkındalığı, oryantiring hakkındaki genel düşünceleri ve doğa-oryantiring ilişkisi olarak üç tema ortaya çıkmıştır.

Sonuç: Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarının yüksek olduğu, yarışmaların doğada zaman geçirmeye vesile olduğu, yarışmalar ve etkinlikler esnasında sporcuların çok değer verdikleri bir sosyal çevrenin olduğu, bu çevrenin, sporcuların doğaya olan tutku ve bağlılıklarını arttırdığı ve önemli bir öğrenme ortamı oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oryantiring, Doğa Sporları, Doğa, Doğa Bağlılığı

ABSTRACT

THE INVESTIGATION OF THE ORIENTING SPORTSMAN'S DEPENDENCE ON NATURE

Purpose: The aim of study is to examine the commitment of orienteering athletes to nature.

Materials and Methods: Descriptive design, one of the mixed research models, was used as the research model. The research was started with quantitative data analysis and ended with qualitative data analysis. In the quantitative study, the sample of the study consisted of 415 athletes. In the quantitative research, “Relation with nature scale”, developed by Nisbet and colleagues in 2009 and adapted to Turkish by Çakır and colleagues in 2015, was used as data collection tool. 19 athletes participated in the qualitative research.. In the qualitative research, semi – structured interview form was used as data collection tool.

Findings: In the quantitative part of the study, it was seen that the commitment of athletes to nature had positive level. Significant differences on their commitment to nature was also found among athletes according to their ages, their sport years, their status of being national athlete and monthly average income of their families. In the qualitative part of the study, the commitment of orienteering athletes to nature has emerged as three themes like nature awareness, general thoughts about orienteering and nature – orienteering relations.

Conclusion: It has been concluded that the commitment of orienteering athletes to nature is relatively high, competitions are conducive to spending time in nature, a social environment esteemed very highly by athletes is formed during competitions and activities, this social environment increases the passions and commitments of athletes to nature and comprises an significant learning environment.

Key Words: Orienteering, Outdoor Sports, Nature, Commitment to Nature

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

N	: Kişi sayısı
\bar{X}	: Aritmetik ortalama
Ss.	: Standart sapma
Sd	: Serbestlik derecesi
Min /Max	: Minimum / maksimum
Ort.	: Ortalama
p	: Anlamlılık düzeyi
F	: Dağılım
η^2	: Eta kare

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sekil No		Sayfa No
Şekil 3.1.	Araştırma Deseni	21
Şekil 4.1.	Doğa Bağlılığı İnceleme Temaları.....	31
Şekil 4.2.	Doğa Farkındalığı Teması Kategorileri	32
Şekil 4.3.	Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması Kategorileri	37
Şekil 4.4.	Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki Teması Kategorileri.....	41

TABLULAR DİZİNİ

<u>Sekil No</u>		<u>Sayfa No</u>
Tablo 3.1.	Araştırmanın Nicel Örneklem Grubunun Kişisel Özellikleri.....	22
Tablo 3.2.	Araştırmanın Nitel Örneklem Grubunun Kişisel Özellikleri.....	23
Tablo 3.3.	Ölçeğin Değerlendirme Tablosu.....	24
Tablo 3.4.	Bağımlı Değişkene Ait Normallik Sınaması.....	25
Tablo 4.1.	Oryantiring Sporcularının Cinsiyetlerine Göre Doğaya Bağlılık Durumları.....	27
Tablo 4.2.	Oryantiring Sporcularının Yaşlarına Göre Doğaya Bağlılık Durumları.....	27
Tablo 4.3.	Oryantiring Sporcularının Spor Lisans Türüne Göre Doğaya Bağlılık Durumları.....	28
Tablo 4.4.	Oryantiring Sporcularının Spor Yaşlarına Göre Doğaya Bağlılık Durumları.....	29
Tablo 4.5.	Oryantiring Sporcularının Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Doğaya Bağlılık Durumları.....	29
Tablo 4.6.	Oryantiring Sporcularının Ailelerinin Ortalama Aylık Gelirlerine Göre Doğaya Bağlılık Durumları	30
Tablo 4.7.	Doğa Farkındalığı Teması, Doğanın İnsana Kattıkları Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	33
Tablo 4.8.	Doğa Farkındalığı Teması, Doğa Beklentisi Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	34
Tablo 4.9.	Doğa Farkındalığı Teması, Doğadaki Zorlukları Algılayış Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	35
Tablo 4.10.	Doğa Farkındalığı Teması, Doğaya Karşı Sorumluluk Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	36
Tablo 4.11.	Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması, Oryantiringin Verdiği Hisler Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	38

Tablo 4.12.	Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması, Oryantiring Yapma Nedenleri Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.	39
Tablo 4.13.	Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması, Oryantiringin Olmama Durumu Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	40
Tablo 4.14.	Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki Teması, Oryantiringin İle Doğaya Bakışı Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	42
Tablo 4.15.	Doğa ile Oryantiring Arasında ki İlişki Teması, Oryantiring'in Doğada Zaman Geçirmeye Etkisi Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	43
Tablo 4.16.	Doğa ile Oryantiring Arasında ki İlişki, Yarışmaya Katılma Amacı Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.....	44
Tablo 4.17.	Doğa ile Oryantiring Arasında ki İlişki, Oryantiring'in Doğaya Katkısı Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları....	47

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Doğa, dünyanın doğuşundan beri sürekli olarak gelişmekte ve değişmektedir. Bu gelişim ve değişim doğanın kendi kuralları çerçevesinde gerçekleşmektedir. İçinde yaşadığımız çevre ile birlikte insanoğlu da doğanın bir parçasıdır.

İnsanlar, yaşamlarını sürdürürken sürekli olarak birbirleriyle ve diğer canlılarla etkileşim halindedir. İnsanoğlu ihtiyaçlarını karşılamak, neslini devam ettirmek için, çevresiyle etkileşim halinde sürekli üretim ve tüketim faaliyetlerinde bulunmaktadır (1). Üretim ve tüketim faaliyetlerinde bulunurken nedeni ne olursa olsun yapılan bilinçsiz hareketler, içinde yaşadığımız çevreye ve doğaya ciddi hasarlar vermektedir.

Dünyamız özellikle insanların neden olduğu çeşitli faktörler nedeniyle kirlenmekte ve tehlikeli boyutlara ulaşan küresel ısınma gibi çevre sorunları ile karşı karşıyadır. İnsanoğlu, kısıtlı kaynakları hızla tüketmektedir. Doğa hızla tahrip edilmekte ve bugünün ihtiyaçlarının karşılanması uğruna gelecek nesiller tehlikeye atılmaktadır. Günümüzde insanoğlunun karşı karşıya kaldığı çevre sorunları göz önünde bulundurulduğunda, bu sorunların sadece temel fen bilimleri kuralları ile çözülebilecek sorunlar olmadığı dikkat çekmektedir (2). Çevre sorunlarının çözümü için tutum, bilgi ve değer yargılarının değişmesi zorunludur (3).

Doğal kaynakları kullanma hakkı, tüm canlıların insan yaşamı için olduğu anlamına gelmektedir (4). Önceleri insan soyunun doğaya karşı korunması için çalışılıyorken artık doğanın insan soyuna karşı korunması planlanmakta ve hedeflenmektedir (5).

Yaşadığımız çevre ve bizleri de barındıran doğaya karşı bir takım sorumluluklarımız vardır. Bu sorumluluk gereği daha bilinçli hareket edilmesi zaruridir. Çünkü doğaya verilen zararların telafisi ya yoktur ya da çok uzun zaman ve çok büyük maliyetler gerektirmektedir. Yaşadığımız yerküreden başka henüz keşfedilmiş ve içinde yaşanabileceğine dair net kanıtlar bulunmuş başka bir gezegen bulunmamaktadır. Bu sorun sadece belli başlı bir kesimin ya da belli ülkelerin sorunu değil tüm dünyayı ilgilendiren ve herkese bir takım sorumluluklar yükleyen bir sorundur.

İnsanların zarar vermekte oldukları doğayı korumanın ilk yolu, insanlara yaşadıkları çevreye ve doğaya karşı olan sorumluluklarını öğretmek ve bu konuda daha bilinçli hareket etmelerini sağlamaktır.

Çevre konusunda yeterli bilgi ve bilince sahip olmak, duyarlı ve olumlu davranış değişiklikleri yaratmak, doğal çevreyi korumak ve zarar görmüş olan doğayı yeniden kazanmak eğitim ile mümkündür. Doğaya duyarlı bir toplum oluşturmak, çevre sorunlarının azaltılmasında veya çözümünde birçok açıdan önemli kazanımlar sağlayacaktır (6).

Doğa bilincinin oluşabilmesi için doğanın farkına varmak gerekir. Farkındalık, tanımakla ilgilidir. Yalnızca bilmek yeterli değil aynı zamanda hissetmekte gerekir. Yağmuru görmekle yağmurda ıslanmak arasında fark vardır (7).

Doğa ile kurulan ilişki zamanla doğa sevgisinin tutkuya dönüşmesine neden olmaktadır. Yaşlanmayla birlikte bazı aktiviteler insanın doğası gereği azalmaktadır. Yaşlanma neticesinde insanlar yaptıkları birçok spor branşını bırakmak zorunda kalırlar. Doğa sporları ile uğraşanların ise aktivitelerini azaltsalar bile doğadan kopamadıkları görülmektedir.

İnsanoğlu doğaya daima maddi ve manevi olarak ihtiyaç duyar. Doğada yapılan etkinlikler, özgürlük, rahatlama, dinlenme, huzur gibi birçok farklı hissin oluşmasına neden olabilir. Özellikle kentlerde yaşayan ve doğadan uzak kalan insanlar için doğada zaman geçirmenin bir ihtiyaç olması kaçınılmazdır.

Doğada zaman geçirmek için yeterli nedenler olmasına rağmen etkinliklere ihtiyaç duyulabilir. Bu noktada doğa sporları önemli bir yer alır. İnsanların doğada zaman geçirme isteği nedeniyle doğa sporlarına olan ilgi oldukça artmıştır. Birçok farklı sebepten dolayı insanlar doğa sporlarına yönelmekte ve çeşitli faydalar edinmektedirler.

Doğa sporları karda-buzda, havada, suda ve karada yapılabilen sporlar olarak dört ana grupta incelenebilir (8).

Birçok farklı ortamda ve farklı disiplinde yapılabilen bir doğa sporu olan oryantiring, her türlü arazide yapılabilen, katılımcıların kontrol noktalarını harita ve pusula yardımıyla sırası ile en kısa zamanda bulmaya çalıştığı bir doğa sporudur. Oryantiring, doğa sevgisi sağlama, kendine güven duygusunu geliştirme, konsantrasyonu artırma, sağlıklı kalma, günümüzün monotonluğundan uzaklaştırma gibi birçok konuda doyum sağlayabilecek bir doğa sporudur (9).

Oryantiringin Uluslararası Oryantiring Federasyonunca kabul edilen 4 farklı disiplini bulunmaktadır. Bunlar koşarak, dağ bisikletli, kayakla ve patika oryantiringidir.

Ayrıca bu 4 disiplinde haricinde, yurdumuzda ve dünyada atla, paraşütle, su altında gibi çeşitli uygulamaları da vardır.

Oryantiring, çoğunlukla arazide yapıldığından bireylerin doğada çalışma tecrübesini arttırarak çevreyi algılama becerisi kazandırabilecek bir potansiyele sahiptir (10). Oryantiring kişinin fiziksel ve zihinsel gelişimine önemli katkılar sağlayacağı gibi doğanın korunması ve çevre bilincinin geliştirilmesi için de önemli rol oynayabilmektedir. Özellikle doğa sporu yapan kişilerin doğal alanları tanımayan bireylere oranla doğal alanların sürdürülebilirliği ve korunmasında daha etkin bir rol alacağı kabul edilmektedir (11). Oryantiring doğa zekâsının gelişimine katkı sağlamaktadır. Doğa zekâsına sahip olan insanlar, doğada bulunan diğer canlılara da saygı duyarlar. Doğa ve insanların birbirleriyle olan etkileşimiyle ilgilenirler (12). Oryantiring, kırsal alanlardan uzak kalmış, şehirlerde yetişen çocukların doğal alanlarla tanışmasına olanak sağlar. Böylelikle doğa sevgisi, çevre koruma bilinci ve doğadan huzur duymak gibi kavramları öğrenmeleri hızlanır (13).

Ülkemizde düzenlenen Oryantiring yarışmalarına her yıl binlerce kişi katılmaktadır. Binlerce kişinin yüzlerce kilometre yol kat ederek, yağmur, çamur demeden, sıcak veya soğuk fark etmeksizin, çoğunluğunun maddi bir beklentisi olmadan yapılan yarışmalara katılması ise doğaya olan tutkunun bir yansıması olabilir.

Oryantiring, özellikle doğada vakit geçirmek için ve doğanın korunmasını temelinde barındıran bir spordur. Oryantiring yarışmalarında ve etkinliklerinde “Doğada ayak izinden başka bir iz bırakma” sloganı sıkça kullanılmaktadır.

Gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakabilmek adına, insanların çevre bilincine sahip bireyler olarak yaşamlarını sürdürmeye gayret göstermeleri gerekmektedir. Aksi takdirde gelecek nesilleri yaşanamayacak bir dünya gerçeği beklemektedir (14). Henüz yaşanabilecek başka bir gezegen olmadığından dünyamıza sahip çıkmalıyız. Geçmişimiz, bugünümüz ve yarınlarımız için doğa değerlidir. Doğanın değerini daha iyi kavrayabilmek için doğayı tanımak, doğada zaman geçirmek, doğa ile içi içe olmak gerekmektedir. Yapılan araştırmalar çerçevesinde, doğal alanlar, parklar, açık alanlara yakın yerlerde yaşayan insanların bilişsel işlevlerinin arttığı, bir hastalık veya cerrahi müdahaleden sonra daha çabuk iyileştikleri, fiziksel olarak daha aktif oldukları ve ortalama yaşam sürelerinin daha uzun olduğu gözlenmiştir (15). Bu sebeple insanların doğada zaman geçirmeleri için bir takım çalışmalar, düzenlemeler ve etkinlikler yapılmalıdır. Oryantiring de insanların doğa ile vakit geçirmelerini ve doğa ile bütünleşmelerini sağlayabilecek, doğa sevgisini oluşturabilecek etkili bir etkinlik ve güzel bir spor dalıdır.

1.2. Problem Cümlesi

Oryantiring sporcularının doğaya bağlılık düzeyleri ile doğaya bağlılık nedenleri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı oryantiring sporcularının doğaya bağlılık düzeylerini tespit etmek, bazı değişkenlerden etkilenip etkilenmediğini ortaya koymak ve doğaya bağlılık nedenlerini araştırmaktır. Bu amaca ulaşmak için araştırmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılık düzeyleri nedir?
- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarında cinsiyete göre anlamlı fark var mıdır?
- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarında yaşa göre anlamlı farklar var mıdır?
- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarında spor yaşlarına göre anlamlı fark var mıdır?
- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarında lisans türlerine göre anlamlı farklar var mıdır?
- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarında milli sporcu olma durumuna göre anlamlı fark var mıdır?
- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarında ailelerinin aylık ortalama gelirlerine göre anlamlı fark var mıdır?
- Oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarını etkileyen faktörler nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Doğanın korunması, çevre bilinci oluşması ve gelecek nesillere daha sağlıklı, daha güzel bir çevre mirası bırakabilmek için hepimize görevler düşmektedir. Bu çalışma ile Türkiye Oryantiring Federasyonu'na, oryantiring sporcularının doğaya olan bakış açıları,

evre bilinci ile ilgili bilgi sağlayacaktır. Böylelikle doğa sporlarından olan oryantiringin doğaya ve çevremize olumlu katkılar sağlayabilmesi için Türkiye Oryantiring Federasyonu'na ve literatüre veri tabanı sağlayacaktır. Araştırmamız oryantiring sporuna ve topluma katkı sağlayacağı için önem taşımaktadır. Bu araştırma ile oryantiring sporu ile uğraşanların doğa ve çevreye olan duyarlılıkları üzerinde farklı bir bakış açısı kazandırılacaktır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ‘‘Doğaya Bağlılık leği’’ oryantiring sporcularının doğaya olan bağlılıklarını yeterli düzeyde ölçmektedir.

Kullanılan ölçeğe ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sorulan soruları sporcuların içten ve doğru cevaplandırıdıkları varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma Türkiye Oryantiring Federasyonunun 2018-2019 sezonunda düzenlemiş olduğu etkinlik ve yarışmalara katılmış olan sporcuların verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Doğa

Sözlük anlamı olarak doğa, kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen, değişen canlı ve cansız varlıkların hepsidir. Diğer bir tanıma göre ise İnsan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal yapısını koruyan çevre, tabiat anlamındadır (16).

Doğa, en bilinen ve en sık kullanılan anlamıyla tanımlanmasına rağmen biyoloji, felsefe, kimya, iktisadi ve sosyoloji gibi birçok bilim dalı tarafından yakın ya da farklı anlamlarla da kullanılmıştır.

Doğayı anlama çabası Antik Yunandan bu yana insanlığın başlıca uğraş alanlarından olmuş, gerek bilim insanları gerekse filozoflar doğanın oluşumu ve işleyişi üzerine çeşitli görüşler geliştirirken, doğanın bilgisine nasıl ulaşılması gerektiği hakkında çeşitli fikirler ileri sürmüşlerdir (17).

Biyoloji Bilimi Açısından Doğa: “içinde canlıların yaşadığı yerküre, çevre veya tabiatın kendisidir” (18).

Felsefe Bilimi Açısından Doğa: “Her var olanın doğuşunda özünü kuran şey. Duyulur, algılanır dış nesnelerin tümü. Evren. Yaratıcı, oluşturucu güç. Doğurucu, besleyici, koruyucu doğa anadır” (18).

Kimya Bilimi Açısından Doğa: “İnsan etkisi ve katkısının dışında var olan maddeler, nesnelere, olaylar ve etkileşimlerin tümüdür” (18).

İktisat Bilimi Açısından Doğa: “İnsan etkinliklerinin dışında kendi kendini sürekli yeniden üreten ve değiştiren, canlı ve cansız maddelerden oluşan, doğal kaynakları sağlayan ortam. İkinci bir üretim faktörü olarak üretimin gerçekleştirildiği toprak, deniz, göl, ırmak, atmosferin bir bölümü gibi her türlü ortamdır” (18).

Sosyoloji Bilimi Açısından Doğa: “Bilincin dışında bilinçten bağımsız olarak var olan, sürekli devim ve değişim içinde bulunan ve sonsuz görünüş biçimleri içinde insanı çevreleyen acundur.” (18).

2.2. Çevre

Çevre, insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır (19). İnsan açısından çevre, insanoğlunun ihtiyaçlarını karşılamak, neslini devam ettirmek için, sürekli üretim ve tüketim faaliyetlerinde bulunduğu, dinlendiği, doğal, kültürel ve yapay ortam olarak tanımlanabilir (20).

Çevre ile ilgili literatürde farklı tanımlar mevcuttur. Yaşamımızı gerek fiziksel gerekse sosyal ve kültürel açıdan etkilemesi açısından önemlidir.

Çevre, canlıları çevreleyen, onları etkileyen ve onlardan etkilenen tüm faktörlerin toplamıdır. Genel bir tanımla çevre, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da süre içerisinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamıdır. İnsan ve diğer tüm canlı varlıkları ile birlikte, doğanın ve doğadaki insan yapısı öğelerinin bütünü olan çevre, her iki yönüyle de, yani hem doğal çevre hem de insan yapısı çevre olarak insanoğlunun esenliği ve temel insan haklarından yararlanması için ve hatta hayatın kendisi için gerekli görülmektedir (21).

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca onaylanan bir uzmanlık tezinde Terzi, çevrenin tanımını şu şekilde yapmıştır: “Genel bir tanımla çevre, insan etkinlikleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da uzunca bir süre içinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamıdır. Böyle tanımlandığında çevrenin kapsamadığı hiçbir alan ve süreç kalmaz. Canlı, cansız tüm varlıklar ve canlı varlıkların eylemlerini etkileyen tüm koşullar çevrenin temel öğeleridir. Bu öğeler göz önünde tutulursa, çevre, canlı ve cansız varlıkların etkileşimlerinin bütünü olarak anlaşılır.” (22).

2.3. Doğa ve Çevre İlişkisi

2.3.1. Doğa ile Çevre Arasında ki Fark

Doğa ve çevre tanımları ele alındığında sıklıkla iki kavramın birbiriyle aynı anlamda kullanıldığı görülür. İki kavram arasında büyük benzerlikler olsa da birbirlerinden farklı kavramlardır. Doğanın tanımında canlı ve cansız tüm varlıklardan bahsedilir ancak

bu varlıklara insan dâhil değildir. Çevrenin tanımında ise bu varlıklara insan da dâhildir (23).

Doğa kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen ve değişen bir yapıdadır. Bu yapının oluşmasında insanın etkisi azdır. Çevre ise insanlar tarafından oluşturulmuştur ve genelde kuralları insanlar tarafından belirlenmiştir. Özellikle insan faktörü nedeniyle birbirlerinden ayrı kavramlardır.

2.3.2. Doğa Bilinci

Doğa Bilinci, insanı diğer canlılardan farklı olarak doğaya empati ile bakmayı, doğaya sevgi ve saygıyla yaklaşmayı, onu korumayı ve ona sahip çıkmayı içerir (24).

Doğanın kendi kuralları vardır. Bu kurallar çerçevesinde dünyanın varoluşundan beri sürekli gelişmekte ve değişmektedir. Fakat insanoğlunun müdahalesi sonucu bazı türlerin nesli tükenmiş ya da tükenmektedir. Dünyadaki tek yaşam hakkı insanın olmamalıdır. Doğal kaynaklar, ormanlar bilinçsizce tüketilmekte ve yok edilmektedir. Doğanın bilinçsizce kullanılması ekolojik sistemde bozulmalara neden olmaktadır.

Doğa kendi kendini yenileyebilen mükemmel bir yapıya sahiptir. Hatta veriminden, üretiminden ve bizlere sunduklarından dolayı çoğunlukla “Doğa Ana” tabiri kullanılmaktadır. Ama bilinçsizce davranışlar doğanın bu özelliğini de tahrip etmektedir. Bu sebeple doğaya zarar verebilecek her türlü uygulama dikkatle değerlendirilmelidir. Doğanın zarar göreceği hususlardan vazgeçilmelidir.

2.3.3. Çevre Bilinci

Çevre bilinci, çevre sorunlarının gelişimine paralel olarak, çevre koruma hareketi ve düşüncesi ile çevre sorunlarıyla karşılaşan birey ya da toplumun, kendini etkileyen sorun karşısında gösterdiği tepkidir (25). Bir insanın çevresiyle ilişkisinin kendi varlığı bakımından öneminin farkına varmasıdır (26). Bireyin doğa ve doğa unsurlarıyla ilgili düşünce, tutum ve davranışları ile çevre bilinci düzeyi paralellik göstermektedir (27).

İnsanların ev veya iş yeri gibi alanlarda kullandıkları eşyalar, giymiş oldukları kıyafetler, nasıl ki o insanlar hakkında bilgi verebiliyorsa, çevre temizliği ve düzeni, doğal alanlara olan ilgi de o toplum hakkında bazı bilgileri verebilir. Yaşadığı çevreye saygısı olmayan toplumların kendilerine olan saygıları tartışılabilir.

İnsanın doğa algısı ve bilinci doğaya tutumunu belirler. Bu nedenle doğru tutum ve davranışların geliştirilebilmesi için insanların çevre bilincine sahip olması gereklidir. İnsanların sahip oldukları değerler ve düşünceler, oluşacak çevre bilinci için önemlidir (28).

2.3.4. Doğa ve Çevreye Karşı Sorumluluk

Dünya nüfusunda ki hızlı artış, endüstrileşme ve kentleşmede yapılan planlama yanlışlıkları, nükleer denemeler, savaşlar, tarım ilaçları, yapay maddeler, doğal kaynakların bilinçsiz ve aşırı tüketimi çevre sorunlarının artmasına neden olmuş, sonuç olarak kirlenen hava, su ve toprak, canlılar için zararlı olabilecek boyutlara ulaşmıştır (29). Dünyamızın mevcut çağdaki en önemli sorunlarından bir tanesi de içinde bulunduğumuz doğa ile ilgili olan küresel ısınmadır. Küresel ısınmanın ciddi boyutlara ulaştığı ve önlenemezse çok büyük çevre felaketleri ile karşılaşacağımız yıllardır tartışılmaktadır. Küresel ısınmanın belli bir seviyeye geldiği, ısınmanın durdurulamadığı, bu seviyeden geriye dönüş olmadığı, mevcut ısınmanın birçok tehlikeyi ve doğal afetleri tetiklediği bilinmektedir. Isınmada kritik seviyenin geçilmiş olmasına rağmen henüz durdurulabilmiş değildir. Öngörülere göre durdurulmadığı takdirde buzulların eriyeceği, buna bağlı olarak mevcut yeryüzünde ki yaşam alanlarından bazılarının sular altında kalacağı, doğal afetlerin hızla artacağı ve henüz böyle bir duruma ulaşıldığında nasıl önlemler alınacağına ya da ısınmanın seviyesinin tekrar nasıl uygun seviyelere getirileceğine dair çözümler de bulunabilmiş değildir. İnsanoğlu, kısıtlı kaynakları hızla tüketmektedir. Bunun bir sonucu olarak doğa hızla tahrip edilmekte ve bugünün ihtiyaçlarının karşılanması uğruna gelecek nesiller tehlikeye atılmaktadır. Günümüzdeki doğal felaketlerin ve çevre sorunlarının en önemli özelliği insan kaynaklı faktörler yüzünden meydana gelmektedir (30). Günümüzde insanoğlunun karşı karşıya kaldığı çevre sorunları göz önünde bulundurulduğunda, bu sorunların sadece temel fen bilimleri kuralları ile çözülebilecek sorunlar olmadığı dikkat çekmektedir (31). Çevre sorunlarının çözümü için insanların, tutum, bilgi ve değer yargılarının değişmesi zorunludur (32).

Doğayı ve doğal kaynakları kullanma hakkı, yok etme yetkisini vermemelidir (33). Ülkeler artık günümüzde değişen çevre koşulları ve çevre sorunlarıyla başa çıkmak için bütçelerinden çok ciddi kaynak aktarmaktadırlar (34). Daha sağlıklı ve güvenilir bir çevrede yaşamak için, sosyal ve doğal çevre arasındaki denge ve ilişkilerin bozulmaması gerekmektedir. Çünkü özellikle yüz binlerce insanın bir arada yaşamak zorunda olduğu

kentlerde, daha sağlıklı çevre şartlarına herkesin ihtiyacı bulunmaktadır (35). Önceleri insan soyunun doğaya karşı korunması için çalışılıyorken artık doğanın insan soyuna karşı korunması planlanmakta ve hedeflenmektedir (36). İnsanoğlunun doğaya verdiği bu tahribat kendi bindiği dalı kesmek olarak tanımlanabilir. Bu konuda yarınların emanet edileceği gençlere, büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir (37).

Bir parçası olduğumuz doğaya ve çevremize karşı bir takım sorumluluklarımız mevcuttur. Her şeyden önce bize iyi ya da kötü olarak miras bırakılmış olan doğal kaynakları ve yaşama ortamını gelecek nesillere aktarmak önemli bir görevimizdir. Kendi refahımız veya birtakım keyfi uygulamalarla insanoğlunun yaşam kalitesini tehlikeye atabilecek adımlardan uzak durmalıyız.

İlk çağlarda insanlar, beslenme, barınma, ısınma gibi temel ihtiyaçlarını gidermek için doğa ile içli dışlı yaşamak zorundaydı. Doğal olarak doğanın bir parçasıydı. Şimdi ise hemen hemen bütün ihtiyaçlarımız teknolojik gelişmelerden dolayı doğayla direkt bağlantı kurmadan karşılayabiliyoruz. Bu sebeple özellikle nüfusun büyük bir oranının yaşadığı kentlerde, insanların doğa ile olan bağlantısı azalmıştır. Gerek kentlerde yaşayan insanların zamansal sıkıntıları, gerekse birçok ihtiyacını doğa ile bağlantı kurmadan karşılayabilmeleri kent insanını doğadan uzaklaştırmıştır.

2.3.5. Doğa ve İnsan

Ekolojik felsefeye göre, insan doğada kendisini bulur, doğa ile özdeşleşir, doğa ile olan ilişkilerinde kendi istek ve çıkarlarını düşünürken, doğanın istek ve çıkarlarını da hesaba katmayı öğrenir. Doğal çevrenin anlamı onunla etkileşimdeyken öğrenilebilir. Bu görüş ışığında çevre eğitimi, doğal çevrede gerçekleştiğinde, doğaya olan ilgiyi arttırması ve yaşama, doğa ile empati kurarak bakmayı sağlaması nedeniyle önemlidir (38). Doğada kazanılan deneyimler insanların kendilerine olan güvenlerini arttırır ve doğa ile empatik ilişkiler kurmalarını sağlar. Edinilen bu bilgi ve beceriler, hem kendi algılayışları hem de doğal çevrenin korunması ve ona saygı duyulması için bir anahtardır (39).

Doğa bilincinin oluşabilmesi için doğanın farkına varmak gerekir. Farkındalık, tanımakla ilgilidir. Yalnızca bilmek yeterli değil aynı zamanda hissetmekte gerekir. Yağmuru görmekle yağmurda ıslanmak arasında fark vardır (40).

2.3.6. Doğa Sevgisi

Doğayı yaşamak ve duyumsamak, doğa ile duygusal bağlar kurmaya ve en nihayetinde doğanın en içten şekilde sevilmesine neden olur. Doğayı seven bireylerin onu koruması, geliştirmesi ve zarar verenlere karşı mücadele etmesi beklenir (41). İnsan bazen doğayı sevdiğinden sahiplenirken bazen de sahiplendiğinden dolayı doğayı sevebilir (42). Doğayı yaşamak ve duyumsamak için doğada geçirilen zaman oldukça önemlidir. Doğada daha fazla vakit geçiren bireylerin doğaya daha fazla bağlı olmaları beklenmektedir. Doğadan uzak kalan, şehirlerin koşturması içerisinde gri tonlarına boğulmuş insanların ise doğanın güzelliklerinden kısmen mahrum kalacaklarından doğa ile bir bağ kurmaları zordur. Özellikle şehirlerde doğup büyüyen insanların doğa ile tanışması ve orada vakit geçirmesi hem toplumda ki doğa bilinci hem de toplum sağlığı açısından oldukça önemlidir.

Doğayı tanımak ve onunla vakit geçirme neticesinde oluşacak olan doğa sevgisi toplumun doğaya karşı olan duyarlılığını arttıracaktır. Böylece daha bilinçli hareket edilmesine etki sağlayacaktır. Doğaya olan gereklilik ve doğanın bize kazandırdıkları nedeniyle oluşan sorumluluklarımızı yerine getirebilmek için doğayı daha iyi duyumsamalı ve onunla daha güçlü bağlar kurmamız gereklidir.

Doğa bize nasıl ki miras kaldıysa, bizimde onu bizden sonraki nesillere çok daha az tahrip edilmiş ve gerekli sorumluluklarımızı yerine getirmiş olarak miras bırakmalıyız. Bu vazifemizi yerine getirmenin ilk aşaması doğanın farkına varmak ve onu sevmektir. Oluşacak bu bilinç hem doğaya karşı sorumluluklarımızı yerine getirme açısından hem de gelecek nesillere bu duyarlılığın kazandırılması açısından değerlidir.

2.3.7. Doğa Tutkusu

Doğaya çok boyutlu bakan kişiler, doğanın sahip olduğu her şeyin farkında olup, yararlarını ve olumlu etkilerini görebilen, birçok canlıya ev sahipliği yapmasına saygı duyan, insanları mutlu edişinden mutlu olan kişilerdir (43).

Bireylerin doğa dostu tutum ve davranış sergileyebilmeleri, her şeyden önce erken çocukluktan itibaren doğayı tanımaları ile mümkündür. Çünkü “tanıyan sever; seven ise korur” (44).

Doğaya karşı oluşan sevgi, doğa ile kurulan bağların ömür boyu sürmesi beklenir. Bu bağlar zaman zaman tutku seviyesine gelebilir. İnsanların doğa karşı olan olumlu

görüşlerinin yıllar geçtikçe artması ve insan hayatının değişmez bir parçası olması beklenmektedir. Yaşlanmayla birlikte insanların doğada ki aktiviteleri azalsa bile doğadan kopamadıkları gözlemlenmektedir. Bu husus özellikle doğa sporlarında net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Özellikle kentleşme sonucu doğadan, doğal yaşamdan ayrı kalan ve şehirdeki monoton yaşama adeta mahkûm olan birçok birey günümüzde doğa sporları ile ilgilenerek doğa özlemini gidermeye çalışmakta ve doğayla bütünleşmektedir (45).

Doğada yapılan etkinlikler, içinde bulunulan çevre ve kişilerin özgürlük hisleriyle beraber, daha farklı duyguların gelişmesine neden olabilir. Doğa, özellikle kentte yaşayan insanları kentin sıkıcı ortamından uzaklaştırır. Doğada bazı zorluklar ve farklı güzellikler karşımıza çıkar. Böylelikle katılımcıların doğal ortam içerisinde yeni şeyler keşfetmelerine zemin hazırlar. Doğada yapılan etkinliklerde eğlenme, heyecanlanma, zorlanma ve keşfetme göz önüne çıkan en önemli özelliklerdir. Bunun yanında kazanmak ve kaybetmek, cesaretlendirmek, korkmak, kıskırtmak, otokontrol, üstesinden gelmek gibi duygular en net bir şekilde belirir ve kolayca gözlenebilir (46).

2.4. Doğa Sporları

Kırsal alanlarda yaşayanlar doğa ile daha fazla temas etme şansına sahiptir. Ancak günümüzde şehirleşmenin artması ile birlikte kırsal alanlarda yaşayan sayısı azalmış ve şehirler daha kalabalık hale gelmiştir. Şehirlerde yaşayan insan sayısının artması nedeniyle doğal ortamlar zamanla tahrip edilmiş ve yeni yaşam alanları oluşturulmuştur. Şehir yaşamları, nüfusun artması ile birlikte daha hızlı ve daha monoton hale gelmiştir. İnsanoğlu doğaya daima maddi ve manevi olarak ihtiyaç duymaktadır.

Maddi olarak içtiğimiz su, yediğimiz yiyecek, kullandığımız eşya ve kıyafet, araçlarımızda, ısınmada ya da üretimde kullandığımız yakıt gibi yaşamak için ihtiyaç duyduğumuz her türlü nesnede doğanın nimetlerine muhtacız.

Doğa manevi olarak ise karşımıza farklı türlerde çıkar. Özellikle kentlerin sıkıcı ortamlarında monoton yaşam sürdürmek zorunda kalan birçok insan için doğada vakit geçirmek çok değerlidir. Bol oksijen içeren bir ormanda nefes almak, güneşli ya da yağmurlu bir günde yürüyüş yapmak, toprak ile uğraşmak, denize girmek, doğal güzelliklere sahip alanlarda zaman geçirmek genellikle insanları zihnen rahatlatır ve dinlendirir.

Doğada zaman geçirmek için yeterli nedenlerimiz olmasına rağmen buna vesile olacak etkinliklere ihtiyaç duyabiliriz. Birçok zaman tek başına yapılan etkinlikler yerine bazı organizasyonlar ya da gruplar bu ihtiyacımızı gidermemizde bize yardımcı olabilir. Bu noktada ise doğa sporları önemli bir yer tutmaktadır.

Doğada ve doğal ortamlarda gerek malzemeli gerekse de malzemesiz olarak yapılabilen sporlara doğa sporları denmektedir (47). Başka bir tanıma göre ise doğa sporları; insanın sahip olduğu bilgi, beceri ve kondisyonu ile hiçbir motor ve hayvan gücü desteği alınmaksızın, doğanın var olan potansiyel zorluk ve risklerine karşı mücadele etme ve yaşamı sürdürme etkinlikleri olarak tanımlanabilir (48).

Doğa sporları insanların doğada vakit geçirmesine katkı sağlar. İnsanlar her yaşta doğada olmayı, doğada yapılan etkinliklere katılmayı ve orada hareket etmeyi ister. Doğal çevre bireyde hem motivasyon sağlar hem de olumlu yönde farklı uyaranlarla insanda olumlu gelişmeler oluşturabilir (49).

2.4.1. Doğa Sporlarına Katılım Nedenleri

Doğa sporlarına ilginin artması, katılımcıların doğadan ve doğa sporundan farklı beklentilerinin olması araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Çünkü doğa sporları birçok alandan daha farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Vahşi doğa, macera, doğaya yakın olma, fiziksel egzersiz, doğal manzara, yalnız kalma arzusu, sosyalleşme, risk alma, meydan okuma, eğlenme ve bilinmeyen arama gibi durumlar doğa sporcuları tarafından tercih edilmektedir (50).

Doğa sporlarına katılım nedenleri ile ilgili yapılan çalışmalarda bireylerin farklı beklentileri olduğu gözlenmiştir. Katılımcılar fizyolojik ve psikolojik faydalar elde etmeyi ummaktadırlar. Yerlisu, Lapa ve diğerlerinin 2011 yılında yapmış olduğu çalışmada katılımcıların doğa sporlarını; doğayla bütünleşmek, sağlık, ilgi alanlarının olması, sıkıntıdan ve monotonluktan kurtulmak gibi gerekçelerle yaptıkları gözlemlenmiştir. Doğa sporu yaparak; kendilerini daha mutlu, sağlıklı, güçlü ve rahatlamış hissetmektedirler (51).

Ekici ve arkadaşları dağcılık sporuyla uğraşan bireylerin doğa sporuna yönelme nedenleri üzerine yaptıkları araştırmada, bu spora yönelme nedenlerinin başında sporun eğlence boyutu birinci sırada yer aldığını daha sonra ise ruhsal iyilik hali, mutlu olmak isteği ve sosyal iletişimin geldiğini gözlemlemişlerdir (52).

Doğa sporlarına artan ilgi ve katılımı birlikte bireylerin neden doğa sporları yaptığı ve doğa sporu yaparak elde ettikleri faydalar bilim adamlarının da zamanla ilgisini

çekmektedir (53). Rekreatyonel anlamda bireyi doğa sporları yapmaya yönelten nedenler, bu etkinliklere katılımdan bireyin sağladığı olumlu etkili faydalardan ileri gelmektedir. Son yıllarda açık alan rekreasyonu ve doğa sporları yapan bireylerin bu sporları yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar sıklıkla sorgulanmaya başlamıştır (54). Illinois Üniversitesinde yapılan bir çalışmada bireyi motive eden birincil ve ikincil ihtiyaçlara dönük faktörleri belirlemiştir. Bunlar; doğa sevgisi, fiziksel etkinlik yapma, yaratıcılık, dinlenme, kendini geliştirme ve yeni beceriler edinme, sosyal ilişki kurma, başkalarına yardım etme, sosyal sorumluluk, kendini gerçekleştirme, mücadele ruhu, başkaldırma, başarı arzusu, rekabet (iç ve dış), entelektüel estetik olarak sıralanmıştır (55).

2.4.2. Doğa Sporlarından Elde Edilen Yararlar

Bireyler doğa sporlarına katılarak çeşitli faydalar elde etmeyi amaçlar. Bu konu hakkında bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan da yola çıkarak doğa sporlarından elde edilen faydalardan bir kısmı şu şekilde sıralanabilir.

- Kendine güven,
- Ruhsal ve bedensel gelişme,
- Mutluluk hissetme,
- Sağlık,
- Sosyalleşme,
- Keşfetme hissi,
- Grup çalışmasına adapte olma ve Liderlik,
- Risk alabilme ve yönetebilme becerisi,
- Sorumluluk alabilme, bireysel karar verebilme,
- Kişisel tatmin, rahatlama ve kendini daha önemli hissetme. (55-57).

2.4.3. Doğa Sporlarının Çeşitleri

Doğa sporlarını dört ana grupta toplayabiliriz. Bunlar; karda ve buzda, Havada, Suda ve karada yapılabilen sporlardır (58).

2.4.3.1. Karda ve Buzda Yapılan Doğa Sporları

Karda ve buzda yapılan sporlar genellikle sportif faaliyetin yapılacağı zeminin kar veya buzdan oluşmasını gerekli kılar. Kar veya buzdan oluşan zemin üzerinde sportif faaliyetin niteliğine göre özel teçhizat kullanılarak yapılacak olan spor branşının kuralları çerçevesinde icra edilirler. Karda yapılan sporlar daha çok kış şartlarının iklimsel ve coğrafik olarak kış sporlarının yapılmasına uygun olduğu yer ve mevsimlerde yapılabilmektedir. Buzda yapılan sporlar ise eskiye oranla gelişen teknoloji sayesinde artık mevsime, iklime ve coğrafik özelliklere bağlı kalmaksızın birçok yer ve zamanda yapılabilmektedir. Karda ve buzda yapılan sporlara, kayak, kızak, buz hokeyi ve kayakla oryantiring örnek olarak verilebilir.

2.4.3.2. Havada Yapılan Sporlar

Havada yapılan sporlar genellikle yarışmaktan ziyade macera ve hobi olarak havada uçmayı esas alır. Bu sporun yapılabilmesi için uçmaya yarayacak belli teçhizatlara ve gerekli olan teknik bilgiye mutlaka ihtiyaç vardır. Özellikle emniyetin ön planda olduğu belirli kurallar çerçevesinde yapılırlar. Havada yapılan sporlara paraşüt, yamaç paraşütü, yelken kanat, delta kanat ve planör örnek olarak verilebilir.

2.4.3.3. Suda Yapılan Doğa Sporları

Suda yapılan doğa sporları, okyanus, deniz, göl, akarsu, baraj gibi doğal ya da yapay suyun olduğu alanlarda yapılan genellikle su üzerinde veya içinde hareket edilmesini sağlayan, kolaylaştıran veya suyun bazı etkilerinden koruyan teçhizatlar kullanılarak yapılırlar. Çeşitli emniyet kurallarına ve teknik bilgiye ihtiyaç vardır. Suda yapılan doğa sporlarına, yelkencilik, rafting, kano, su kayağı, uçurtma sörfü, kürek, serbest dalış ve windsurf örnek olarak verilebilir.

2.4.3.4. Karada Yapılan Doğa Sporları

Karada yapılan doğa sporları, genellikle doğal alanlarda ve karada yapılırlar. Yarışmak, doğada zaman geçirmek veya hobi olarak yapılabilirler. Yapılacak branşa göre bazı özel teçhizatlar kullanılabilir. Karada yapılan doğa sporlarına, trekking, dağcılık,

kaya tırmanışı, izcilik, doğa kampçılığı, bisiklet, mağaracılık, kanyon gezintisi, zirve yürüyüşü, oryantiring örnek olarak verilebilir.

2.5. Oryantiring

2.5.1. Oryantiring'in Tanımı

Oryantiring, her türlü arazide yapılabilen, katılımcıların kontrol noktalarını harita ve pusula yardımıyla sırası ile en kısa zamanda bulmaya çalıştığı bir doğa sporudur. Daha basit tanımla oryantiring, harita yardımıyla istenen yerin ve gidilecek yolun bulunmasıdır (59). Oryantiring, harita ve pusula kullanarak, özel bir topografya haritasında işaretlenmiş bir dizi kontrol noktasını bulmayı hedefleyen, zihinsel dikkat, çaba ve motivasyon gerektiren bir spor dalıdır (60). Başka bir tanıma göre ise temelinde bir doğa aktivitesi olan oryantiring, diğer doğa aktivitelerinde de önemli bir yere sahip olan harita ile pusulanın en üst düzeyde ve en verimli şekilde kullanıldığı yön ve hedef bulma sporudur. %50'den fazla zihinsel beceri gerektiren oryantiring, özellikle çocukların olmak üzere genç ve yetişkinlerin de zihinsel ve fiziksel gelişimlerine olumlu katkıları olan bir spor dalıdır (61).

Oryantiring, cesaret, irade, sebat, soğukkanlılık, dayanıklılık, sosyal, bireysel davranışlar ile matematiksel - mantıksal zekâyı ve ahlâkı geliştiren özellikleri bünyesinde toplayan bir spordur (62). Oryantiring, doğa sevgisi, kendine güven duygusunu geliştirme, konsantrasyonu arttırma, sağlıklı kalma, günümüzün monotonluğundan uzaklaşma gibi birçok konuda doyum sağlayabilecek bir doğa sporudur (63). Başlangıçta sadece doğa sporu olarak ortaya çıkan oryantiring, günümüzde kapsamı genişlemek suretiyle rekreasyon ve turizm etkinliği çerçevesinde her türlü doğal, kültürel ve kentsel mekanlarda yapılabilecek bir spor dalı olarak yaygınlaşmaya devam etmektedir. (64).

2.5.2. Oryantiring'in Çeşitleri

Oryantiringin Uluslararası Oryantiring Federasyonunca kabul edilen 4 farklı disiplini vardır. Bunlar koşarak, dağ bisikleti ile kayakla ve patika oryantiringidir. Bunun yanı sıra su altında, atla, paraşütle gibi farklı uygulamalarda da kullanılabilir. Kabul edilen 4 temel disiplinin ve diğer uygulamaların merkezinde de doğa bulunmaktadır.

2.5.2.1. Koşarak Oryantiring

Haritası belirli kurallar dâhilinde çizilmiş olan alanın belli noktalarına oryantiring hedefi olarak nitelendirilen 30x30 ebadında turuncu beyaz renklerden oluşan üçgen prizmalar yerleştirilir. Bu hedef noktaları sporcunun koşacağı sıraya göre haritaya işaretlenir ve numaralandırılır. Sporcuların bu kontrol noktalarını koşarak sırasıyla ve en kısa sürede bulmaları istenir. Koşarak Oryantiring, büyük miktarda zihinsel elementleri içeren bir dayanıklılık sporudur. Sporcunun takip edeceği bir rota işaretlenmez, sporcu sırasıyla gideceği hedefler için ihtiyaç duyacağı rotaları kendi belirler ve planlar. Başarı için iyi bir harita okuma becerisine, konsantrasyona, kondisyona ve hızlı ve doğru karar verebilme yetisine ihtiyacı vardır (65).

2.5.2.2. Bisikletli Oryantiring

Koşarak ya da kayak oryantiring için gerekli olan fiziksel ve zihinsel doğal yeteneklerin benzeri bu tür içinde gereklidir. Özellikle dağ bisikletini sevenler için oryantiringin güzel bir disiplindir. Farklı arazi yapılarında bisiklet sürebilme yeteneği ve yön bulma zekâsı gerektirir. Kontrol noktaları dağ bisikletinin gidebileceği patika ve yollara yerleştirilir. Bisikletle yapıldığı için sporcuların bisiklete binebilmeleri gerekir. Kişinin fiziksel gücü ve harita okuma becerisine göre çeşitli zorlukta parkurlar hazırlanır. Haritanın daha kolay okunabilmesi için gidona bir harita tutucu takılır, emniyet açısından bisiklet kaskı takılması zorunludur (66).

2.5.2.3. Kayakla Oryantiring

Kayakla oryantiring mukavemete dayalı koşulu kayakla yapılan bir kış sporudur. Çok yüksek seviyede fiziksel ve zihinsel güç gerektirir. Çeşitli kar araçları kullanılarak haritada belirlenmiş yolların açılması veya netleştirilerek çeşitli nitelikte kayak pistleri hazırlanır. Yarışma boyunca kayaklı oryantiringçiler kontrol noktaları arasında hızlı kararlar vermeleri gerekir. Rota seçimi kayak pistinin nitelikleri, eğim, mesafe dikkate alınarak yapılır. Başarı için iyi bir kayak becerisine ve harita okuyabilme yeteneğine ihtiyaç vardır (66).

2.5.2.4. Patika Oryantiringi

Engellilere yönelik tekerlekli sandalye ile yapılan oryantiring türüdür. Hedefler tekerlekli sandalyenin gidebileceği patikaların üzerine konulduğu için patika oryantiring denilmektedir. Parkurda harita okuma esasına dayanan bir oryantiring disiplindir. Bu disiplin fiziksel engelliler dâhil olmak üzere, herkesin oryantiring yarışmasına katılabilmesi için geliştirilmiştir. Manuel ve elektrikli tekerlekli sandalye, koltuk değneği ve hareket için yardım alınmasının serbest olduğu bu disiplinde, hız yarışma kıstaslarından biri değildir. Patika Oryantiringi yapan kişi parkuru kat ederken haritada belirtilmiş kontrol noktasının yerine ulaşmış doğru hedefi seçmelidir. Bunun belli bir mesafeden yapılması ve hareket becerisi gerektirmemesi, ileri derecede engellilerin bile normal insanlarla eşit şartlarda yarışmasına izin verir. (66).

Doğa sporlarının çoğu gibi oryantiring de insanın sahip olduğu bilgi, beceri ve kondisyonu ile hiçbir motor ve hayvan gücü desteği alınmaksızın, doğanın var olan potansiyel zorluk ve risklerine karşı mücadele etme ve yaşamı sürdürme etkinlikleri şeklinde ifade edilmektedir (67). Oryantiring, çoğunlukla arazide yapıldığından bireylerin doğada çalışma tecrübesini arttırabilecek ve çevreyi algılama becerisi kazandırabilecek bir potansiyele sahiptir (68). Dolayısıyla doğa oryantiring için oldukça önemlidir. Yarışmaların yapıldığı alanların çeşitli coğrafik ve iklimsel özellikleri katılımcılara farklı zorluklar, tecrübeler ve eşsiz keyifler katmaktadır. Oryantiring için uygun arazi ve alanlara ihtiyaç her daim mevcuttur. Türkiye Oryantiring Federasyonu İl Temsilcileri üzerine yapılan çalışmada; oryantiring için doğal alanların varlığını birçok il temsilcisi güçlü yanları olarak değerlendirmiştir. Yine aynı çalışmada bu niteliklere sahip olan arazi ve alanların yeterli olmayışını ise güçsüz yanları olarak değerlendirmişlerdir (69).

Harita okuma, harita yardımı ile istediği bir yere gidebilme, navigasyon cihazı kullanabilme insanoğlunun günlük hayatta sıklıkla ihtiyaç duyduğu becerilerdendir (70). Kişilerin bir yerden başka bir yere hiç kaybolmadan gidebilmeleri, araba ile seyahat ederken en kısa yolu ve trafiğin daha az olduğu yolları kullanabilmeleri, hatta iyi bir adres ve yol tarif edici olabilmeleri ancak insanların iyi harita okuryazarı olmalarıyla mümkün olabilir (71). Oryantiring hızlı karar vermeyi gerektiren, strateji, motivasyon ve fiziksel gücü gerektiren önemli olduğu bir spordur (72). Zor şartlar altında, artan nabız ve solunum ortamında ve aşırı yorgun durumda iken ormanda tek başına isabetli kararlar verebilmesi, verdiği bu kararı doğru uygulayarak hedef noktalarını hatasız ve en kısa sürede bulmaya çalışması özellikle gelişme çağındaki çocukların psikolojik gelişimine de katkı

sağlamaktadır (73). Oryantiringi benzerlerinden ayıran en önemli unsur bulunulan yerden gidilecek yere ulaşmak için her sporcuya göre değişen sonsuz sayıda farklı seçenek bulunmasıdır. Oryantiringin bu özelliği yarışmacılar arasındaki fiziksel farkı kısmen ortadan kaldırmakta, yarışmanın başında neredeyse tüm sporcuları eşit hale getirmektedir (74).

Oryantiring kişinin fiziksel ve zihinsel gelişmesine önemli katkılar sağlayacağı gibi doğa koruma veya çevre bilincinin geliştirilmesinde de önemli rol oynamaktadır. Özellikle doğa sporu yapan kişilerin doğal alanları tanımayan bireylere oranla doğal alanların sürdürülebilirliği ve korunmasında daha etkin bir rol alacağı kabul edilmektedir (75) Ayrıca baskı ve stres altındayken bağımsız olarak düşünme ve zorlukları çözme yeteneğini de geliştirir. Bu yüzden oryantiring sporunun tarifi yapılırken bazı kişiler “Koşarken Satranç Oynamak” olarak tanımlarlar (76).

Oryantiring insana geçici de olsa zaman kavramını unutturan bir spordur, oryantiring sporcusu parkur içerisinde iken zamanın nasıl geçtiğini anlamaz çünkü oryantiring düz bir koşu değil, koşarken hedeflerin bulunduğu ve yarış bitene kadar belli bir amacın olduğu bir etkinliktir. Normal şartlar altındaki bir insanı durmadan iki saat koşturamazken, oryantiringte bu iki saatin nasıl geçtiğini anlayamadan koşturabilirsiniz. Oryantiring fiziki olarak performans gösterirken aynı zamanda zihinde çalıştırmakta ve koşarken başka hiç bir şey düşünemez ve üç boyutlu düşünebilmeyi öğrenirsiniz (77). Oryantiring ile doğa zekâsının gelişimine katkı sağlanabilir. Doğa zekâsına sahip olan insanlar, doğada kendisinden başka diğer canlılara ve onların yaşam alanlarına saygı duyarlar. Doğa ve insanların birbirleriyle olan etkileşimiyle ilgilenirler (78). Oryantiring ile doğadan uzakta büyümek zorunda kalan çocukların doğa ile tanışmasını sağlayabilir. Doğa sevgisi, çevresini koruma gereği ve doğanın verdiği huzur gibi konularda gerekli öğrenimleri sağlar (79).

Türkiye Oryantiring Federasyonunca düzenlenen Oryantiring yarışmalarına her yıl binlerce kişi katılmaktadır. Bu katılımcılar Türkiye'nin farklı bölgelerinden yüzlerce kilometre yol kat ederek gelmektedirler. Bazı yarışmalar çok zor hava koşullarında icra edilebilmektedir. Bu da sporun zorlayıcı unsurlarına bir de hava koşullarının eklenmesine neden olmaktadır. Binlerce kişinin yüzlerce kilometre yol kat ederek, yağmur, çamur demeden, sıcak veya soğuk fark etmeksizin, maddi bir beklentisi olmadan yapılan yarışmalara katılması ise doğaya olan tutkunun bir yansıması olabilir.

Oryantiring, özellikle doğada vakit geçirmek için ve doğanın korunmasını temelinde barındıran bir spordur. Oryantiring yarışmalarında ve etkinliklerinde “Doğada

ayak izinden başka bir iz bırakma” sloganı kullanılmaktadır. Binlerce kişinin katıldığı yarışlardan sonra ertesi gün aynı araziye gidildiğinde ayak izlerinden başka hiçbir şey görünmemesi beklenir (80). Bu slogan doğanın korunmasını, çevre temizliğini ve kendisiyle birlikte diğer canlılara duyulması gereken saygıyı ifade etmektedir. Oryantiring sporcuları yaptıkları sporun doğası gereği içinde yaşadığı çevreye gereken değeri verdiği değerlendirilebilir. Çevresine vereceği zarar aynı zamanda yapmış olduğu sporu da birebir etkileyecektir.

Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin doğaya olan ihtiyacımız yadsınamaz. Gerek ham madde ihtiyacı, gerekse tüm ekolojik sistem, yaşamımızı doğrudan etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Bunun yanı sıra sağlıklı bir ruh sağlığı içinde yine doğanın varlığına ihtiyaç duyarız. Nitekim zaman içinde sürekli olarak artan psikolojik rahatsızlıkların önemli nedenlerinden bir tanesi de doğadan uzaklaşılmasıdır.

Bizden sonraki nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak için çevre bilincine sahip birey sayısının artması gerekmektedir. Bunun için eğitime yeterli oranda önem verilmelidir. (81). Doğaya ve kendisine saygısı olan, çevre bilincine sahip bireylerin yetiştirilebilmesi için sadece eğitim yeterli olmayacaktır. Doğanın kıymetini anlayabilmek için doğayı tanımak ve doğada zaman geçirmek gereklidir. Doğaya yakın olan yerlerde yaşayanların bilişsel verimliliğinin arttığı, daha az hastalandığı, aktif yaşamlarından dolayı daha uzun yaşadıkları bilinmektedir (82). Bu sebeple insanların doğada zaman geçirmeleri oldukça değerlidir. Oryantiring insanların doğada vakit geçirmelerini sağlayabilecek, doğaya ve çevresine karşı daha duyarlı bireylerin yetişmesini sağlayabilecek bir spor dalıdır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarını belirlenmesi ve bu bağlılıklarını etkileyen faktörleri açıklamak amacıyla karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Karma yöntem araştırmaları nicel veriler ile nitel verilerin birleştirilerek araştırma probleminin daha iyi anlaşılabilmesi için avantaj oluşturmaktadır (83). Açıklayıcı sıralı desen iki aşama halinde ve birbiriyle bağıntılı olarak gerçekleşir. Bu yöntemde araştırma nicel veri analizleri ile başlayıp nitel veri analizleri ile biter (84). Araştırmanın ilk bölümünde oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarını belirlemek için “Doğayla İlişki Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise nicel bölüm analizlerine göre doğaya bağlılıkları yüksek olan 19 sporcu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan nitel görüşmeler oluşturmaktadır.

Şekil 3.1. Araştırma Deseni

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

3.2.1. Araştırmanın Evreni

Araştırma evrenini Türkiye Oryantiring Federasyonunun (TOF) 2018-2019 sezonunda düzenlediği Türkiye Oryantiring Şampiyonasına katılan 313’ü kadın ve 559’u erkek olmak üzere 872 sporcu oluşturmaktadır (85).

3.2.2. Araştırmanın Örneklem Grupları

3.2.2.1. Araştırmanın Nicel Örneklem Grubu

Araştırma örneklemini ise örneklem büyüklüğü için Türkiye Oryantiring Federasyonunda 2018-2019 sezonunda Türkiye şampiyonalarına katılacak sporcuların doğaya bağlılıklarının görünüş sıklığı (p) %50 ve görüşme sıklığı (q-1) 0.5, yanılma düzeyinin t değeri 1.95 ve göz yumulabilir hatanın (d) 0.05 olarak alındığında örneklem büyüklüğünün en az 384 sporcu olacağı hesaplanmıştır (86). Bu çalışmanın nicel aşamasında 2018 - 2019 sezonu Türkiye Oryantiring Şampiyonasına katılmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 415 sporcu oluşturmaktadır. Sporculara ait kişisel bilgiler Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1: Araştırmanın Nicel Örneklem Grubunun Kişisel Özellikleri

Nitelik	Özelliği	n	%
Cinsiyet	Kadın	190	45,8
	Erkek	225	54,2
Yaş	11-15 yaş	86	20,7
	16-20 yaş	219	52,8
	21-30yaş	54	13,0
	31-45 yaş	31	7,5
	46-63 yaş	25	6,0
Sporcu Türü	Kulüp Sporucusu	357	86,0
	Bireysel Sporcu	58	14,0
Oryantring Spor Yaşı	4 ay-2 yıl	170	41,0
	3-5 yıl	155	37,3
	6-10 yıl	62	14,9
	11-33 yıl	28	6,7
Milli Sporcu	Evet	43	10,4
	Hayır	372	89,6
Ailenin Ortalama Aylık Geliri	0-2021₺ asgari ücret	74	17,8
	2022 - 3500 ₺	185	44,6
	3501 - 5000₺	94	22,7
	5001₺ ve üzeri	62	14,9
	Toplam	415	100,0

3.2.2.2. Araştırmanın Nitel Örneklem Grubu

Araştırmanın nitel örnekleme grubunu belirlerken amaçlı örnekleme yöntemlerinden aşırı ya da aykırı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Aşırı veya aykırı durumlar normal durumlara göre daha zengin veri ortaya koyabilir ve araştırma problemini

derinlemesine ve çok boyutlu bir biçimde anlamamıza yardımcı olabilir (87,88). Bu anlamda Türkiye Oryantiring Şampiyonasına katılan 415 sporcu doğaya ilişki ölçeği uygulanmış ve bu uygulama sonucunda yüksek puan alan sporculardan birebir görüşmeyi kabul eden 19 sporcu nitel örneklemeğe dâhil edilmiştir. Bu sporcular ile “yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile birebir görüşme yapılmış ve veri doğunluğu ile veri tekrarı bu örnekleme grubunda sağlanmıştır. Bu sporcuların cinsiyetlerine ve yaşları temel alınarak araştırma betimsel analizler için kodlama yapılmıştır. Kadın sporcular için “K”, erkek sporcular için “E” ve yaşları yazılmıştır. Örneğin K-40 kodunu alan bir sporcu “Kadın ve 40 yaşında” olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.2. Araştırmanın Nitel Örnekleme Grubunun Kişisel Özellikleri

<i>Araştırma Kodu</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Yaş</i>	<i>Spor yılı</i>	<i>Lisans türü</i>	<i>Milli Sporcu</i>	<i>Ailesinde oryantiring yapan var mı?</i>	<i>Doğaya Bağlılık Puanları</i>
K-40	Kadın	40	15	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,93
E-44	Erkek	44	15	Kulüp lisansı	Hayır	Evet	4,93
E-40	Erkek	40	13	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,92
E-24	Erkek	24	10	Kulüp lisansı	Evet	Hayır	4,92
K-24	Kadın	24	10	Kulüp lisansı	Evet	Hayır	4,92
E-50	Erkek	50	4	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,91
E-16	Erkek	16	1	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,90
E-13	Erkek	13	4	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,90
K-27	Kadın	27	1	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,90
K-22	Kadın	22	8	Bireysel lisans	Evet	Hayır	4,85
E-16	Erkek	16	6	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,85
E-46	Erkek	46	25	Kulüp lisansı	Evet	Evet	4,80
K-20	Kadın	20	9	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,80
E-30	Erkek	30	13	Kulüp lisansı	Evet	Hayır	4,76
K-35	Kadın	35	20	Kulüp lisansı	Evet	Hayır	4,76
K-25	Kadın	25	1	Bireysel lisans	Hayır	Hayır	4,76
E-21	Erkek	21	5	Kulüp lisansı	Hayır	Hayır	4,76
E-15	Erkek	15	1	Kulüp lisansı	Hayır	Evet	4,76
K-22	Kadın	22	5	Kulüp lisansı	Evet	Evet	4,71
	Doğaya Bağlılık Ortalama Puanı						4,84

3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

3.3.1. Araştırmanın Nicel Veri Toplama Aracı

Çalışmada nicel aşamada veri toplama aracı olarak “Doğayla İlişki Ölçeği” kullanılmıştır. Söz konusu ölçek (Natura Relatedness Scale), 2009 yılında Nisbet ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olup Çakır ve arkadaşları tarafından 2015 yılında Türkçe’ ye uyarlanmıştır (89,90). 21 soru maddesinden oluşan ölçek tek boyutlu kullanıldığı gibi doğayla ilişki; öz benlik (nature relatedness-self), perspektif (nature relatedness-perspective) ve deneyim (nature relatedness-experience) olarak 3 alt boyut da kullanılabilir. Ölçeğin 6 soruluk kısa formu da mevcuttur. Ölçek 5’li Likert tipi derecelendirmesi (5=Kesinlikle Katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum, 1=Kesinlikle Katılmıyorum) kullanılmıştır. Ölçekte yüksek puan alınması sporcunun doğaya bağlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.3. Ölçeğin Değerlendirme Tablosu

<i>Puan</i>	<i>Doğaya bağlılığı</i>
1 – 1,8 puan arası	Çok olumsuz
1,9 – 2,6 puan arası	Olumsuz
2,7 – 3,4 puan arası	Kararsız
3,5 – 4,2 puan arası	Olumlu
4,3 – 5 puan arası	Çok olumlu

3.3.2. Araştırmanın Nitel Veri Toplama Aracı

Sporcuların doğaya bağlılıklarını etkileyen nedenlerin tespit edilmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu, alanında uzman 3 öğretim üyesine gönderilmiş ve ardından gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra 3 öğrenci ile deneme görüşmeleri yapılmış ve son düzeltmelerden sonra görüşme formu son halini almıştır (Ek-2). Ölçek uygulaması sonucu 415 oryantiring sporcusundan yüksek puan alan 19 sporcu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşmeler 15-20 dakika arasında değişmiş olup veri kaybının yaşanmaması için sporculardan izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmelerin ses kaydı sonucu elde edilen veriler word belgesine aktarılmıştır.

3.4. Araştırmanın Veri Analiz Teknikleri

3.4.1. Araştırmanın Nicel Veri Analizi Nicel Aşama

Araştırmanın nicel veri analizleri kullanılacak test yöntemlerinin belirlenmesine yönelik bağımlı değişkenin normal dağılıp dağılmadığını tespiti için tek yönlü Kolmogorov Smirnov Testi uygulanmış (Tablo 3.4.) ve test sonucunda bağımlı değişkenin normal dağıldığı görülmüştür. Bu nedenle ikili karşılaşmalar için bağımsız gruplar t testi, çoklu karşılaşmalar için Tek Yönlü ANOVA testi ve Post Hoc testi için LSD testi kullanılmıştır (91). Anlamlılık $\alpha=0.05$ düzeyinde sınanmıştır.

Tablo 3.4. Bağımlı Değişkene Ait Normallik Sınaması

	Doğaya bağlılık
N	415
\bar{X}	3,8149
ss	0,60203
Kolmogorov-Smirnov Z	1,332
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,058*

*p>0,05

Araştırmanın istatistiki analizlerin etki büyüklükleri için bağımsız gruplar T testi için Cohen's d ve Anova testi için Eta Kare (η^2) katsayılarına bakılmıştır. Araştırmada yapılan T-testi analizlerin sonuçların etki büyüklüklerinin 0,03 (küçük) ile 0,45 (orta) arasında değiştiği görülmüştür. Araştırmamızın T-testi anlamlı sonuçları “küçük” ve “orta” etki büyüklüklerine sahiptir (92,93). ANOVA analizlerin sonuçlarının etki büyüklüklerinin 0,028 ve 0,058 olduğu görülmüştür. Araştırmamızın ANOVA sonuçları “küçük” ve “orta” etki büyüklüklerine sahiptir (93).

3.4.2. Araştırmanın Nitel Veri Analizi ve Güvenirlik Analizi

Araştırmada Word haline getirilen veriler Nvivo 9.0 paket programına aktarılmış ve içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizi ile oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarını etkileyen faktörleri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmıştır (94). Ayrıca içerik analizleri destekleyen betimsel analizler yapılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliği için sporcuların yarı-yapılandırılmış görüşme formunda yer alan açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar nitel araştırma konusunda uzman başka bir öğretim üyesi tarafından incelenmiş “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan kodlar tartışılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman’ın önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır (95). Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülüne göre kod ve kategoriler için 50 kod ve kategori için görüş birliği; 12’si için görüş ayrılığı olmuştur. Burada elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0.82 çıkmıştır. Uzmanlar araştırma için güvenilirlik hesabının 0.70’in üzerinde çıkmasını güvenilir kabul etmektedir (95).

3.5. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma ile ilgili etik kaygıların azaltılması için aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

- İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan araştırmanın bilimsel etik kurallar çerçevesinde yapıldığına dair rapor alınmıştır (Ek-3).
- Türkiye Oryantiring Federasyonundan ölçeği uygulamak için kurum izni alınmıştır (Ek-4).
- Nitel görüşmeler için 18 yaş altındaki sporcuların velilerinden ses kaydının alınabilmesi için “Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu” (Ek-5) imzalatılmıştır.
- “Doğa İlişki Ölçeği” kullanılması için sorumlu yazardan izin alınmıştır (Ek-6).
- Tüm oryantiring sporcuları için araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır. Denekler istedikleri zaman veri toplama araçları uygulamasını sonlandırabilirler.
- Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

4. BULGULAR

4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular

Tablo 4.1: Oryantiring Sporcularının Cinsiyetlerine Göre Doğaya Bağlılık Durumları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	T Testi	P	Cohen's d
Kadın	190	3,82	0,58	0,447	0,655	0,034
Erkek	225	3,80	0,62			
Toplam	415	3,81	0,60			

p>0,05

Tablo 4.1'de oryantiring sporcuların cinsiyetlerine göre doğaya bağlılık durumlarının bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir. Araştırmaya katılan erkek sporcu sayısı 225, kız sporcu sayısı 190'dır. Tablo incelendiğinde toplam doğaya bağlılık durumlarında erkek sporcularda aritmetik ortalama ($x=3.80$) kadın sporcularda ($x=3.82$) olarak tespit edilmiştir. Aralarındaki istatistiki açıdan bir fark olup olmadığı incelendiğinde ($p=0.655$) anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.2: Oryantiring Sporcularının Yaşlarına Göre Doğaya Bağlılık Durumları

Yaş	N	\bar{X}	SS	ANOVA			LSD (Post hoc)	
				F	η^2	p	Grup	p
11-15 yaş (1)	86	3,75	0,52	2,967	0,028	0,020*	1-4	0,012*
16-20 yaş (2)	219	3,75	0,58					
21-30yaş (3)	54	3,93	0,69				2-4	0,008*
31-45 yaş (4)	31	4,06	0,61					
46-63 yaş (5)	25	3,95	0,66					
Toplam	415	3,81	0,60					

*p<0,05

Tablo 4.2'de oryantiring sporcuların yaşlarına göre doğaya bağlılık durumlarının Anova testi sonuçları verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde 11-15 yaşları arasında 86, 16-20

yaşları arasında 219, 21-30 yaşları arasında 54, 31-45 yaşlar arasında 31 ve 46-63 yaşları arasında 25 sporcu bulunmaktadır. Sporcular yaşlarına göre genel olarak incelendiğinde 11-15 yaşları arasında ki sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.75$), 16-20 yaşları arasında ki sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.75$), 21-30 yaşları arasında ki sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.93$), 31-45 yaşları arasında ki sporcuların aritmetik ortalaması ($x=4.06$), 46-63 yaşları arasında ki sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.95$) olduğu tespit edilmiştir. Anova testi sonucuna göre yaş gruplarında ($p=0.020$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Aralarındaki farkın hangi gruplarda kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Post-hoc testlerinden LSD testi kullanılmıştır. LSD testi sonucuna göre 1-4 ile 2-4 gruplar arasında bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3: Oryantiring Sporcularının Spor Lisans Türüne Göre Doğaya Bağlılık Durumları

Spor Lisansı	N	\bar{X}	SS	T Testi	P	Cohen's d
Kulüp Sporucusu	357	3,82	0,59	1,216	0,225	0,165
Bireysel Sporcu	58	3,72	0,62			
Toplam	415	3,81	0,60			

$p>0,05$

Tablo 4.3'te oryantiring sporcularının lisans türlerine göre doğaya bağlılık durumlarının bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir. Araştırmaya katılan kulüp sporucusu sayısı 357, bireysel sporcu sayısı 58'dir. Tablo incelendiğinde toplam doğaya bağlılık durumlarında kulüp sporcularında aritmetik ortalama ($x=3.82$), bireysel sporcularda ($x=3.72$) olarak tespit edilmiştir. Aralarındaki istatistiki açıdan bir fark olup olmadığı incelendiğinde ($p=0,225$) anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.4: Oryantiring Sporcularının Spor Yaşlarına Göre Doğaya Bağlılık Durumları

Spor Yaşı	N	\bar{X}	SS	ANOVA			LSD (Post hoc)	
				F	η^2	p	Grup	p
4 ay-2 yıl (1)	170	3,73	0,60	8,419	0,058	0,000*	1-3	0,003*
3-5 yıl (2)	155	3,74	0,58				1-4	0,000*
6-10 yıl (3)	62	4,00	0,56				2-3	0,004*
11-33 yıl (4)	28	4,23	0,57				2-4	0,000*
Toplam	415	3,81	0,60					

*p<0,05

Tablo 4.4’de oryantiring sporcuların spor yaşlarına göre doğaya bağlılık durumlarının Anova testi sonuçları verilmiştir. Buna göre 4 ay ile 2 yıl spor yaşında olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.73$), 3-5 yıl spor yaşında olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.74$), 6-10 yıl spor yaşında olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=4.00$), 11-33 yıl spor yaşında olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=4.23$) olduğu tespit edilmiştir. Anova testi sonucuna göre gruplarda ($p=0.00$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Aralarındaki farkın hangi gruplarda kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Post-hoc testlerinden LSD testi kullanılmıştır. LSD testi sonucuna göre 1-3, 1-4, 2-3 ile 2-4 gruplar arasında bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.5: Oryantiring Sporcularının Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Doğaya Bağlılık Durumları

Milli Sporcu	N	\bar{X}	SS	T Testi	P	Cohen’s d
Evet	43	4,05	0,59	2,786	0,006*	0,4537
Hayır	372	3,78	0,60			
Toplam	415	3,81	0,60			

*p<0,05

Tablo 4.5’te oryantiring sporcularının milli sporcu olma durumlarına göre doğaya bağlılık durumlarının bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir. Araştırmaya katılan sporculardan 43 tanesi milli sporcu, 372 tanesi milli sporcu değildir. Tablo incelendiğinde

milli sporcuların aritmetik ortalaması ($x=4.05$), milli olmayan sporcularda ($x=3.782$) olarak tespit edilmiştir. Aralarındaki istatistiki açıdan bir fark olup olmadığı incelendiğinde ($p=0.006$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Cohen's d testine göre bu fark orta derecede etkidedir.

Tablo 4.6: Oryantiring Sporcularının Ailelerinin Ortalama Aylık Gelirlerine Göre Doğaya Bağlılık Durumları

Yaş	N	\bar{X}	SS	ANOVA			LSD (Post hoc)	
				F	η^2	p	Grup	p
0-2021₺ asg ücret (1)	74	3,69	0,59	3,962	0,028	0,008*	1-3	0,008*
2022-3500 ₺ (2)	185	3,75	0,58				1-4	0,021*
3501-5000₺ (3)	94	3,94	0,58				2-3	0,011*
5001₺ ve üzeri (4)	62	3,93	0,63				2-4	0,037*
Toplam	415	3,81	0,60					

* $p<0,05$

Tablo 4.6'da oryantiring sporcularının, ailelerinin ortalama aylık gelirlerine göre doğaya bağlılık durumları Anova testi sonuçları verilmiştir. Buna göre ailesinin aylık geliri 0-2021₺ (asgari ücret) olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.69$), 2022-3500 ₺ olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.75$), 3501-5000₺ olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.94$), 5001₺ ve üzeri olan sporcuların aritmetik ortalaması ($x=3.93$) olduğu tespit edilmiştir. Anova testi sonucuna göre gruplarda ($p=0.008$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Aralarındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Post-hoc testlerinden LSD testi kullanılmıştır. LSD testi sonucuna göre 1-3, 1-4, 2-3 ile 2-4 gruplar arasında bir fark olduğu tespit edilmiştir.

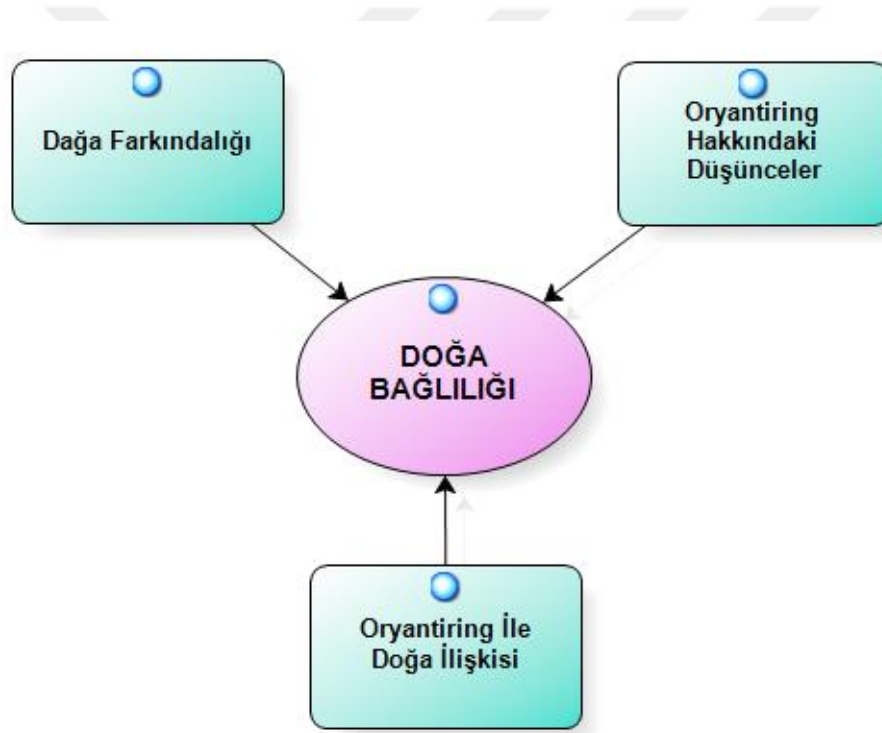
4.2. Araştırmanın Nitel Bulguları

Araştırmada Türkiye Oryantiring Şampiyonasına katılan 415 sporcuya doğaya ilişki ölçeği uygulanmış ve bu uygulama sonucunda yüksek puan alan sporculardan birebir görüşmeyi kabul eden 19 sporcu nitel örnekleme dâhil edilmiştir. Bu sporcular ile “yarı

yapılandırılmış görüşme formu” ile birebir görüşme yapılmış ve veri doygunluğu ile veri tekrarı bu örneklem grubunda sağlanmıştır.

Araştırmada Word haline getirilen veriler Nvivo 9.0 paket programına aktarılmış ve içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizi ile oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarını etkileyen faktörleri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmıştır (96). Ayrıca içerik analizleri destekleyen betimsel analizler yapılmıştır.

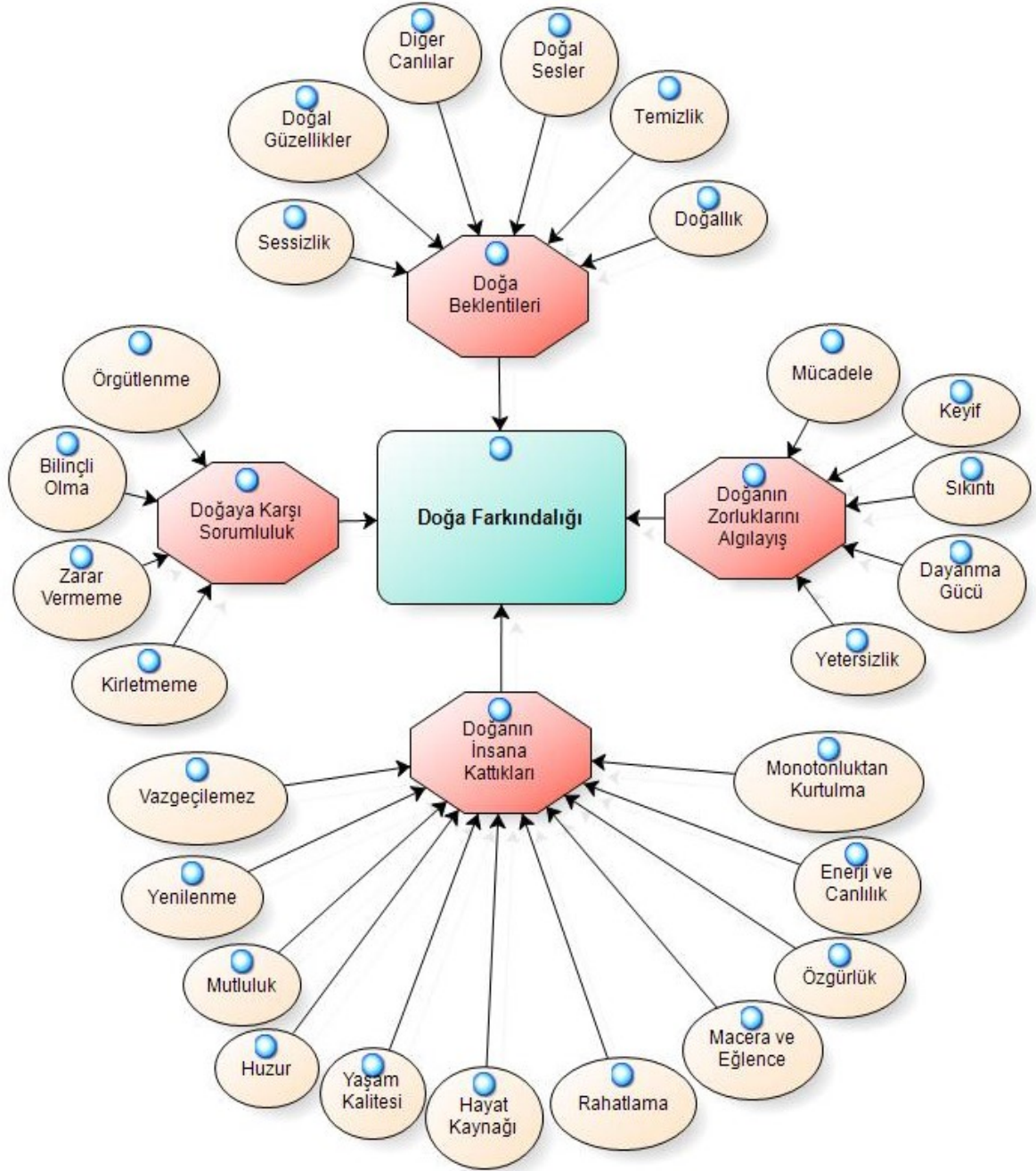
Araştırmanın nitel bulguları sonucunda oryantiring sporcularının doğaya bağlılıkları yapılan görüşmelerden sonra üç ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; Doğa Farkındalığı, Oryantiring Hakkındaki Düşünceler, Oryantiring ile Doğa İlişkisidir.

Şekil 4.1. Doğa Bağlılığı İnceleme Temaları.

4.2.1. Doğa Farkındalığı Teması

Nitel bulgular neticesindeki ilk tema olan Doğa Farkındalığı 4 ayrı kategoride incelenmiştir.

Şekil 4.2. Doğa Farkındalığı Teması Kategorileri.

Şekil 4.2’de görüldüğü üzere Doğa Farkındalığı, 4 ayrı kategoride incelenmiştir. Bunlar; Doğanın İnsana Kattıkları, Doğa Beklentileri, Doğanın Zorluklarını Algılayış, Doğaya Karşı Sorumluluktur.

4.2.1.1. Doğanın İnsana Kattıkları Kategorisi

Doğanın İnsana Kattıkları Kategorisi 11 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, monotonluktan kurtulma, enerji ve canlılık, özgürlük, macera ve eğlence, rahatlama, hayat kaynağı, yaşam kalitesi, huzur, mutluluk, yenilenme, vazgeçilmez olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekansın huzur olduğu, rahatlama, yenilenme ve yaşam kalitesinin de frekanslarının da yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.7. Doğa Farkındalığı Teması, Doğanın İnsana Kattıkları Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Doğa Farkındalığı	Doğanın İnsana Kattıkları	Huzur	12	E-2: “Doğayla iç içe olduğum zaman gayet huzurlu oluyorum.”
		Rahatlama	10	K-3: “İnsanları rahatlattığını daha böyle keyif aldığımı.”
		Yenilenme	8	E-1: “Doğaya ulaştığımız zaman yani gittiğimiz zaman, insan kendini bir deşarj ediyor, tekrar yenilenmiş gibi hissediyor.”
		Yaşam Kalitesi	8	E-2: “Doğayla iç içe olduğumuz zaman her zaman için sağlıklı bireyler yetiştirir doğa bizim için. Doğadan ne kadar uzak olursak biraz daha sağlığımız alakalı kötü sonuçlar alabiliriz.”
		Özgürlük	7	E-9: “Doğa bana yani bir özgürlük, özgürlüğü ifade ediyor.”
		Hayat Kaynağı	6	E-4: “Doğa bana yani doğa yaşamayı katıyor.”
		Monotonluktan kurtulma	5	K-1: “Kendimi buluyorum. Yani hayatın o kadar yoğunluğundan kurtulup kendimi dinlemiş oluyorum.”
		Mutluluk	4	K-4: “Mutluluk kazandırıyor yani, seviniyorsun, huzurlu oluyorsun, sinir setresini atıyorsun hani maddi anlamda bir şey kazandırmasa da manevi anlamda mutlu oluyorsun.”
		Vazgeçilmez	4	E-10: “Doğa benim için aile fertleri kadar önemlidir. Yani ayıramam bile o kadar önemlidir.”
		Macera-Eğlence	4	E-12: “Mutluluk kazandırıyor yani, seviniyorsun, huzurlu oluyorsun, sinir setresini atıyorsun hani maddi anlamda bir şey kazandırmasa da manevi anlamda mutlu oluyorsun.”
		Enerji Canlılık	3	E-5: “Doğa bana canlılık katıyor.”

4.2.1.2. Doğa Beklentisi Kategorisi

Doğa Beklentisi Kategorisi 6 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, doğal güzellikler, doğal sesler, diğer canlılar, sessizlik, doğallık, temizlik olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında doğal güzelliklerin en yüksek frekans olduğu, doğal seslerin frekanslarının da diğer frekanslardan kısmen yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.8. Doğa Farkındalığı Teması, Doğa Beklentisi Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Doğa Farkındalığı	Doğa Beklentisi	Doğal Güzellikler	17	E-2: “ Doğa deyince orman canlanıyor gözümde yanında güzel bir göl, sis, sisli bir orman, puslu bir hava, ıslak zemin, bataklık.”
		Doğal Sesler	7	K-3: “ Kuş sesi olmadan doğayı hiç düşünebiliyor musun? Bence olmaz ya da su sesi olmadan, çok böyle boş kalıyormuş gibi geliyor.”
		Diğer Canlılar	4	E-3: “Bence ama hayvanlar renk katıyor. Bence doğada olmalılar.”
		Sessizlik	4	K-4: “Bir kayanın üzerinde, böyle sessiz bir ortamda sakin olmak diyebilirim.”
		Doğallık	3	E-5: “Hem deniz kenarı hem de yeşilliğin çok olduğu böyle tamamen doğallığın olduğu, kentleşmenin olmadığı tamamen yeşillik olan bir yerde yaşamak isterdim.”
		Temizlik	3	E-13: “ Daha temiz bir ortam, temiz, düzgün yani bitkilere, ağaçlara falan havanlara zara verilmesin isterim, sanayileşme falan o dumanların daha azaltılmışını falan.”

4.2.1.3. Doğadaki Zorlukları Algılayış Kategorisi

Doğadaki Zorlukları Algılayış Kategorisi 5 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, mücadele, keyif, yetersizlik, sıkıntı ve dayanma gücü belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında mücadele ve keyif kodlarının en yüksek frekans olduğu, yetersizlik ve sıkıntının frekanslarının ise onları takip ettiği görülmüştür.

Tablo 4.9. Doğa Farkındalığı Teması, Doğadaki Zorlukları Algılayış Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Doğa Farkındalığı	Doğadaki Zorlukları Algılayış	Mücadele	7	E-2: “Zorlandığımda ya da başarısız olduğumda kesinlikle bırakmam, pes etmem, onun üstüne gitmeyi daha çok isterim. Ne kadar benim için sonuç ta başarısız olacağımı bilsem de kendimle yarışıyorumdur, doğayla yarışıyorumdur, doğaya karşıyım.”
		Keyif	7	K-5: “Normal şartlarda normal bir yağmur çok yağdığı zaman kaçırım ama ormanda bu olsa çamura da batsam, sırlıklam da olsam hiç umurumda olmaz, hiç önemi olmaz daha çok hoşuma gider yani. Kafama doluda yedim, kar aynı gün karla yağmuru da yedim yani. Sıkıntı yok.”
		Yetersizlik	5	E-1: “Yapacağınızı biliyorsunuz ne tarafa gideceğinizi biliyorsunuz, ne yapacağınızı biliyorsunuz ama gidecek gücünüz kalmıyor.”
		Sıkıntı	4	E-5: “Tabi ki kendimi biraz küçük hissediyorum, rakiplerime karşı daha kötü hissediyorum. Başarısız olduğumu, tembel bir yarışmacı olduğumu hissediyorum, o da benim canımı sıkıyor.”
		Dayanma Gücü	3	K-1: “İklim şartları illaki, yağmurlu olan yerlerde çamur falan oluyor ama o da onun güzelliği yani bu sporu seven buna katlanıyor.”

4.2.1.4. Doğaya Karşı Sorumluluk Kategorisi

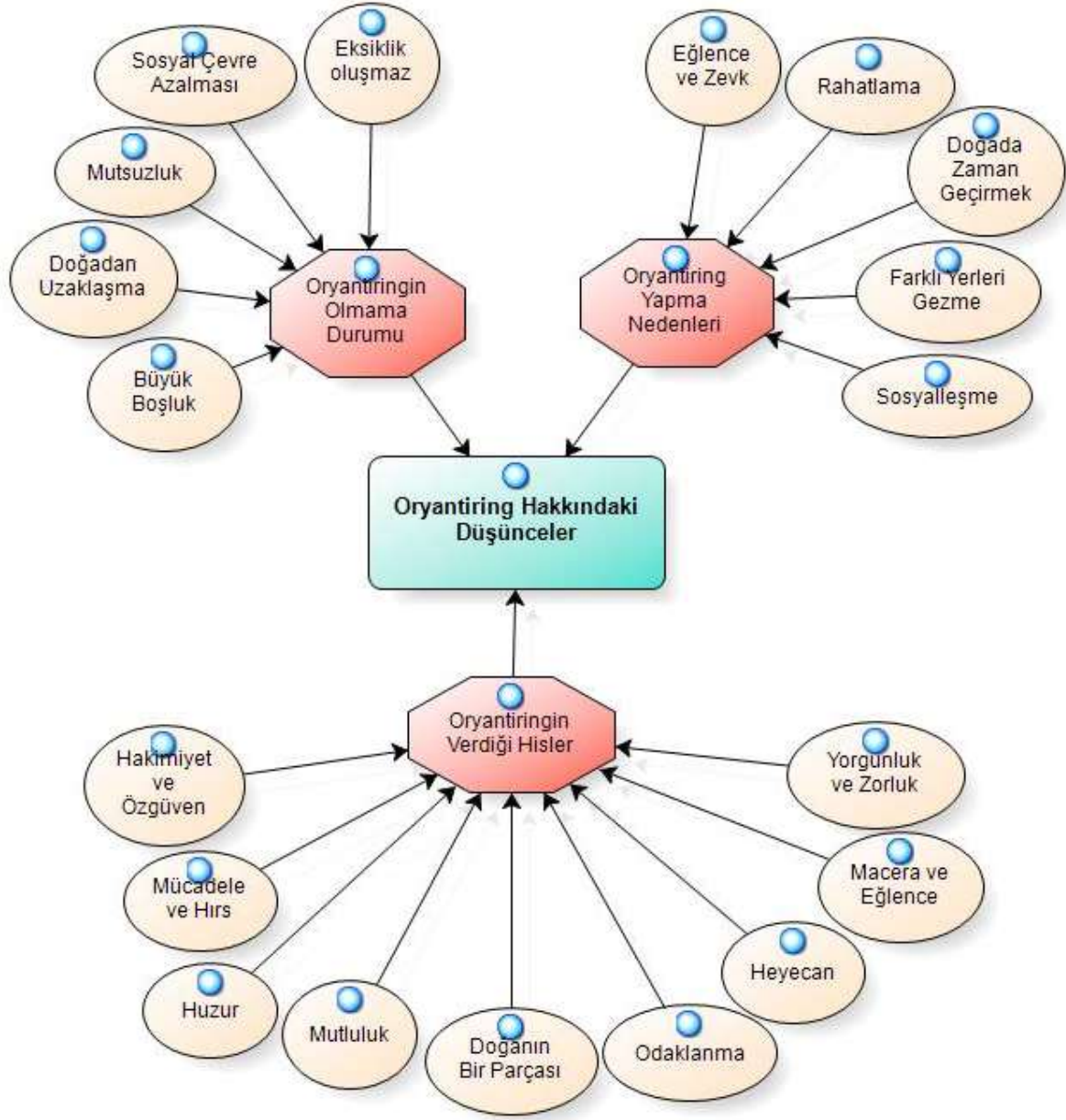
Doğaya Karşı Sorumluluk Kategorisi 4 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, kirletmeme, zarar vermeme, bilinçli olma ve örgütlenme olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekansların doğayı kirletmeme ve doğaya zarar vermemek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.10. Doğa Farkındalığı Teması, Doğaya Karşı Sorumluluk Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Doğa Farkındalığı	Doğaya Karşı Sorumluluk	Kirletmeme	12	E-2: “Doğada bırakacağımız tek iz ayak izi olmalıdır. Nasıl bulduysak doğayı o şekilde bırakmamız lazım.”
		Zarar Vermeme	11	E-10: “Doğa aslında kendi başına mükemmel bir eko sistem. Yani kendi kendini mükemmel bir derecede dengeleyen bir sistem. Bu sistemi bozan tek bir varlık varsa o da insanoğludur. Sadece bizim dikkat etmemiz gereken şey, o sistemi bozacak hiçbir şey yapmamalıyız. Bu bizim ihtiyaçlarımız dahi olsa gerekiyorsa ihtiyaçlarımızdan feragat edip bu dengeyi bozmamalıyız yani. Ama keşke bütün insanlar bu bilinçte olabilse.”
		Bilinçli Olma	7	E-1: “Çocuklara ana sınıfında yani ana sınıfı bile geç olabiliyor aslında ailede yetiştirilmesi lazım ama ana sınıftan itibaren bu doğa olayları ile ilgili müfredatı ders konulması lazım.”
		Örgütlenme	2	E-8: “Konuşurken herkes bir şeyler söylüyor ama bence bu iş biraz daha bireysel hani yani bir kaba gücünüz yoksa bireysel olarak ne yapabilirim, kirletmiyor olmak, zarar vermiyor olmak bile bazen yeterli olabilir. Ama örgütlü hareketlerde tabi ki katılım, iyileştirebiliyor olmak, üzerine koyabiliyor olmak daha farklı.”

4.2.2. Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması

Nitel bulgular neticesinde incelenen ikinci tema Oryantiring Hakkındaki Düşüncelerdir. Bu tema 3 ayrı kategoride incelenmiştir.

Şekil 4.3. Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması Kategorileri.

Şekil 4.3’de görüldüğü üzere Oryantiring İnceleme Teması 3 ayrı kategoride incelenmiştir. Bunlar; Oryantiringın Verdiği Hisler, Oryantiring Yapma Nedenleri, Oryantiringın Olmama Durumudur.

4.2.2.1. Oryantiringın Verdiği Hisler Kategorisi

Oryantiringın Verdiği Hisler Kategorisi 9 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, macera-eğlence, mücadele-hırs, doğanın bir parçası, yorgunluk-zorluk, heyecan, huzur, mutluluk,

hâkimiyet-özgüven ve odaklanma olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekans macera-eğlence olduğu, mücadele frekansının da diğerlerinden yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.11. Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması, Oryantiringin Verdiği Hisler Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları

Tema	Kategori	Kod	F	Doğrudan alıntı
Oryantiring Hakkındaki Düşünceler	Oryantiringin Verdiği Hisler	Macera-Eğlence	12	E-8: “Oryantiring yarışmalarında neler hissediyorum, ya hayatın olağan akışından uzaklaşıyorum bir kere, rahatlıyorum, daha çok amatör olarak yapıyorum açıkçası, benim için eğlence, işte iyi bir arkadaş grubu ile zaman geçirme, tek başıma kalıp, bir parkuru bitirdiğimde haz alıyorum.”
		Mücadele Hırs	8	E-12: “Oryantiring yaparken, rekabet, emeğin karşılığını alma onun dışında, bir stres yönetimi yarışın başından sonuna kadar, sürekli hesap, sürekli beyin kendinle mücadele vücudunla, aklınla, diğer sporcularla, bi challenge, mücadele.”
		Doğanın Bir Parçası	4	E-10: “Sanki ormanda koşan canlılar gibi hissediyorum kendimi.”
		Yorgunluk-Zorluk	3	E-7: “Bazı haritalar zor oluyor, çünkü, bugünkü gibi, şehir içi olduğu zaman daha kolay koşuyoruz. Bu yorucuydu baya.”
		Heyecan	3	E-6: “Oryantiring hakkında çok heyecan verici, eğlenceli bir spor, güç gerektiren bir spor.”
		Huzur	2	E-2: “Oryantiring yarışmalarında her zaman için doğanın zevkini, huzurunu bulmak isterim, yani doğayla her zaman iç içe olmak isterim.”
		Mutluluk	2	K-6: “Oryantiring yarışmaları hani bulmaca çözersiniz ya böyle küçükken şöyle ya birbirine geçirileni olanlar gibi yani benim için. Böyle onun böyle tamamlayınca çok mutlu oluyorum. Mutlu bir his veriyor bana.”
		Hâkimiyet Özgüven	2	E-1: “Her şeyde bir de kendi hâkimiyetindesin, her şey senin elinde, haritayı sen belirleyeceksin, pusulayı sen belirliyorsun yönünü, ne tarafa doğru gideceğine sen karar veriyorsun, her şey senin elinde olduğu için biraz daha heyecanlı ve güzel oluyor.”
		Odaklanma	1	K-5: “Direk haritaya odaklanıyorsun. Onun dışında gezmişte oluyoruz aslında hani normal bak mesela atlettim de aynı zamanda bire bir yol belirlerler, oradan koşun gelin derler ama burada öyle bir şey yok. Burada şehirde geziyorsun, çok daha iyi oluyor.”

4.2.2.2. Oryantiring Yapma Nedenleri Kategorisi

Oryantiring Yapma Nedenleri Kategorisi 5 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, sosyalleşme, doğada zaman geçirmek, rahatlama-zevk ve farklı yerleri gezme olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekansın sosyalleşme olduğu, doğada zaman geçirmek frekansının da diğerlerinden yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.12. Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması, Oryantiring Yapma Nedenleri Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Oryantiring Hakkındaki Düşünceler	Oryantiring Yapma Nedenleri	Sosyalleşme	9	K-4: “Yeni arkadaş çevresi ediniyorsun, onlarla hep birlikte bir yarışta buluşuyorsun hepsini birlikte bir yarışta görmüş oluyorsun, bu keyif veriyor ister istemez.”
		Doğada Zaman Geçirmek	7	K-4: “Yani her gittiğim yarışta farklı bir ortamda oluyorsun bu deniz olabiliyor, farklı bir ortam olabiliyor, ormanlık bir alan olabiliyor, hani orda olmaktan keyif alıyorsun hatta bazen şey düşünüyorsun kameran olsa da o an çekebilsem oluyor.”
		Rahatlama	6	K-1: “Kendimi buluyorum. Yani hayatın o kadar yoğunluğundan kurtulup kendimi dinlemiş oluyorum.”
		Eğlence-Zevk	4	E-7: “Burada eğleniyoruz. Her şeyden önce çok güzel eğleniyoruz.”
		Farklı Yerleri Gezme	4	K-4: “Yani her gittiğim yarışta farklı bir ortamda oluyorsun bu deniz olabiliyor, farklı bir ortam olabiliyor, ormanlık bir alan olabiliyor, hani orda olmaktan keyif alıyorsun.”

4.2.2.3. Oryantiringin Olmama Durumu Kategorisi

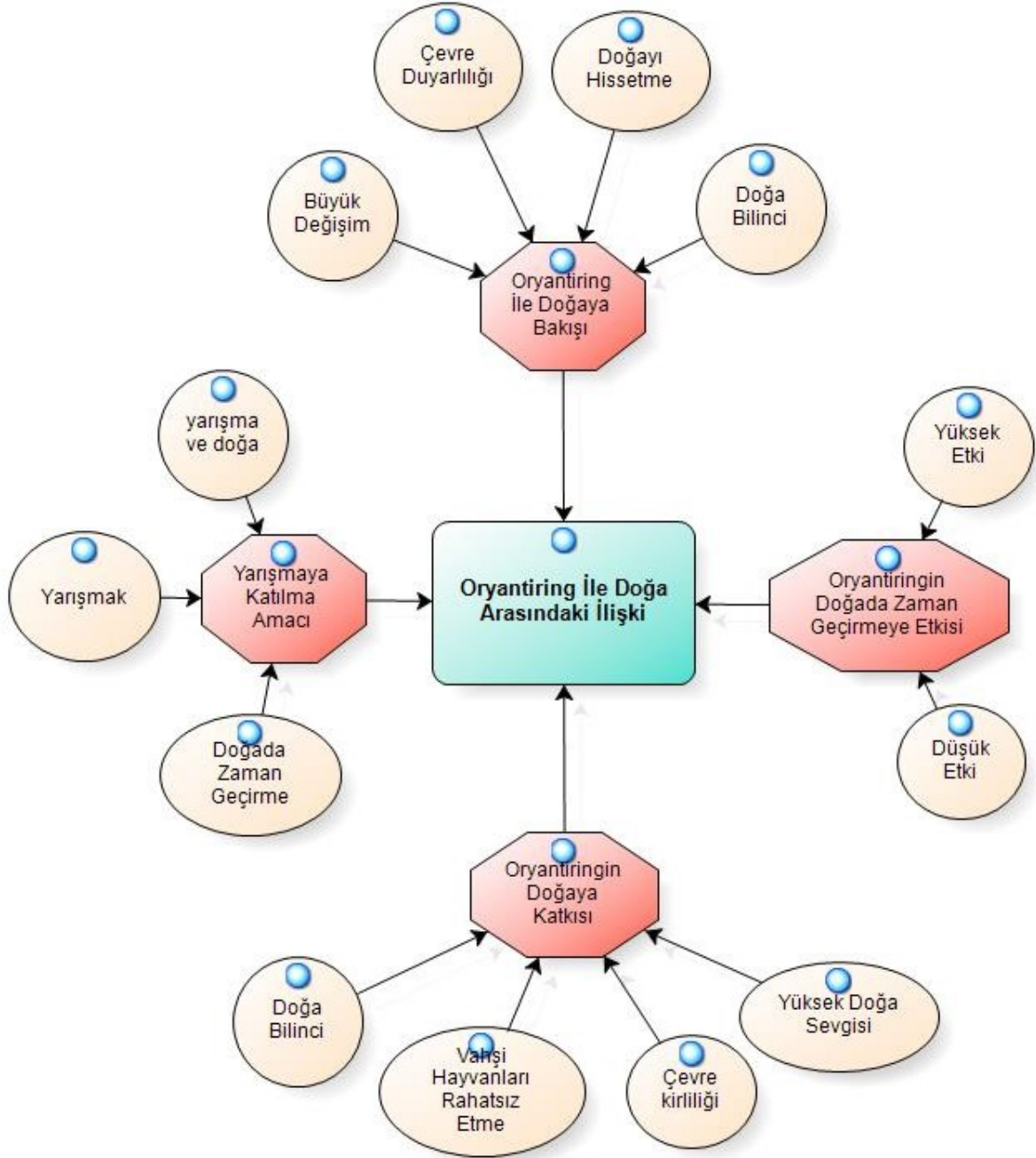
Oryantiringin Olmama Durumu Kategorisi 5 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, büyük boşluk, sosyal çevre azalması, doğadan uzaklaşma, eksiklik oluşmaz ve mutsuzluk olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekansın büyük bir boşluk olduğu ve onu sosyal çevre azalmasının frekansının takip ettiği görülmüştür.

Tablo 4.13. Oryantiring Hakkındaki Düşünceler Teması, Oryantiringin Olmama Durumu Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Oryantiring Hakkındaki Düşünceler	Oryantiringin Olmama Durumu	Büyük Boşluk	9	E-11: “Şimdi genç yaşta spor daha doğrusu futbol ve kros, atletizm yapıyorduk. Tabi bunlar zamanla kaybolup gitti. Zaman bulamıyoruz ama en azında oryantiring te belki fiziksel aktivite olarak çok yüksek efor sarf edemesek te harita okuyarak bir yerlere gitmek gelmek, bir hedef bulmak böyle bir haz veriyor. Şimdi bu da elimden alınırsa sporla olan belki de son bağında kopmuş olacak. Ve de en büyük şu anda sosyal çevremiz bu konuda oryantiring çevresi. En azından oryantiringe geldiğimizde arkadaş çevremiz bu işi yapan eden birileriyle karşılaşmak her zaman bana haz verir. Bu yüzden bu ortamdan kopmak istemem. Ve bir boşluk oluşturacağı kesin.”
		Sosyal Çevre Azalması	5	E-4: “Ya şu camiayla bu kadar 1000 küsür insan yeri geldiğinde 2000 kadar insanı ormanın içinde kuşlar gibi her yerde sağa sola kaçşıyorlar. Bir araya toplayamayız. Yani bunu hiçbir yerde yaşayamazsın. Sokakta binlerce insan var ama ormanda binlerce insan aynı anda yok.”
		Doğadan Uzaklaşma	4	E-1: “Hayatımdan oryantiringi çıkartsam doğadan uzak kalmış olurum.”
		Eksiklik Oluşmaz	4	E-13: “Hayatımdan oryantiringi çıkartırsak bişey olmaz yine hayatıma kaldığım yerden devam ederim. Zaten babam çiftçi sürekli zaten zeytin bahçemiz felan sık sık gidip geldiğim yerler yani.”
		Mutsuzluk	3	E-8: “Birçok spor dalını seviyorum, ilgileniyorum ama oryantiring bir başka. Eksikliğini ciddi hissedirim. Mutsuz olurum açıkçası.”

4.2.3. Oryantiring ile Doğa Arasındaki İlişki Teması

Nitel bulgular neticesinde incelenen son tema Oryantiring ile Doğa Arasındaki İlişkidir. Bu tema 4 ayrı kategoride incelenmiştir.

Şekil 4.4. Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki Teması Kategorileri

Şekil 4.4 görüldüğü üzere Oryantiring ile Doğa Arasındaki İlişki teması 4 ayrı kategoride incelenmiştir. Bunlar; Oryantiring ile Doğaya Bakışı, Oryantiringin Doğada Zaman Geçirmeye Etkisi, Yarışmaya Katılma Amacı ve Oryantiringin Doğaya Katkısıdır.

4.2.3.1. Oryantiring ile Doğaya Bakışı Kategorisi

Oryantiring ile Doğaya Bakışı Kategorisi 4 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, büyük değişim, çevre duyarlılığı, doğayı hissetme ve doğa bilincidir. Frekanslara bakıldığında katılımcıların oryantiring ile doğaya bakışında doğayı hissetme, çevre duyarlılığı ve doğa bilinci frekanslarının yüksek ve birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Tablo 4.14. Doğa ile Oryantiring Arasında ki İlişki Teması, Oryantiring ile Doğaya Bakışı Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan Alıntı
Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki	Oryantiring ile Doğaya Bakışı	Doğayı Hissetme	6	K-1: “Yani yapmadan önce doğanın içinde yaşayan canlılar olsun bu kadar fark etmemiş olabilirim. Hani günümüzde bunları çok görmüyoruz. En azından yaşadığımız yerde bunları fark edemiyoruz.”
		Çevre Duyarlılığı	5	K-6: “Doğa hakkında düşüncelerim böyle değildi. Yani pek böyle ağaç, kuş muş şeyi seven bir insan değildim. Ama şu anda daha çok hoşuma gidiyor.”
		Doğa Bilinci	4	E-11: “E tabi belli bir eğitim sürecinden sonra hayat tecrübesinden sonra bu bilinç oluşuyor. Oryantiringi de tabi bu konuda çok önemli yer tuttuğunu düşünüyorum.”
		Büyük Değişim	2	E-2: “Oryantiring yapmadan önce doğayı ormanlık arazileri sadece mangal yakılan vesaire alanlar olarak değerlendiriyordum. Ama oryantiring branşıyla tanıştıktan sonra, oryantiring sporcusu olduktan sonra, oryantiringte sporcular yetiştirdikten sonra, yetiştirdiğimiz sporcular ve kendimizi doğaya daha farklı gözle bakmaya başladık. Yani doğaya zarar vermemiz gerektiğini, doğayı nasıl bulduysak öyle bırakmamız gerektiğini hem kendimiz hem de sporcularımıza her zaman için anımsattık, hatırlattık, anlattık.”

4.2.3.2. Oryantiringin Doğada Zaman Geçirmeye Etkisi Kategorisi

Oryantiringin Doğada Zaman Geçirmeye Etkisi Kategorisi 2 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, yüksek etki ve düşük etkidir. Frekanslara bakıldığında katılımcıların oryantiring yapmadıklarında doğada aynı sıklıkla vakit geçiremedikleri, oryantiringin doğada vakit geçirmeye etkisinin yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.15. Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki Teması, Oryantiringin Doğada Zaman Geçirmeye Etkisi Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki	Oryantiringin Doğada Zaman Geçirmeye Etkisi Kategorisi	Yüksek Etki	13	E-1: “Hayatımdan oryantiringi çıkartsam doğadan uzak kalmış olurum.”
		Düşük Etki	4	E-13: “Zaten babam çiftçi sürekli zaten zeytin bahçemiz felan sık sık gidip geldiğim yerler yani.”

4.2.3.3. Yarışmaya Katılma Amacı Kategorisi

Yarışmaya Katılma Amacı kategorisi 3 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, doğada zaman geçirme, yarışmak ile yarışma ve doğadır. Frekanslara bakıldığında doğada zaman geçirmenin daha öncelikli olduğu ama öncelikli olarak yarışma maksatlı katılımında az olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.16. Doğa ile Oryantiring Arasında ki İlişki Teması, Yarışmaya Katılma Amacı Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki	Yarışmaya Katılma Amacı	Doğada Zaman Geçirmek	8	K-5: “Yani zaman geçirmek biraz daha ağır basıyor.”
		Yarışma	7	E-12: “Bunu hiç düşünmemiştim yani benim için yarışmak daha önemli.”
		Yarışma ve Doğa	3	E-3: “Bence doğada zaman geçirmek daha güzel olabilir ama şöyle diyebilirim yarışırken de doğada oluyoruz zaten o da aynı şey oluyor zorlayıcı bir soru bence. Ama ikisi de nerdeyse yüzde elli bire kırk dokuz olurdu.”

4.2.3.4. Oryantiringin Doğaya Katkısı Kategorisi

Oryantiringin Doğaya Katkısı Kategorisi 4 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, doğa bilinci, Vahşi hayvanları rahatsız etme, Çevre kirliliği ve yüksek doğa sevgisidir. Frekanslara bakıldığında oryantiringin doğaya katkısının daha çok doğa bilinci üzerine olduğu görülmüştür.

Tablo 4.17. Doğa ile Oryantiring Arasında ki İlişki, Oryantiringin Doğaya Katkısı Kategorisi Kodları, Frekansları ve Doğrudan Alıntıları.

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Doğrudan alıntı
Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki	Oryantiringin Doğaya Katkısı	Doğa Bilinci	7	E-12: “Beynam’a ben antremana gittiğim zaman oranın çöp olması beni üzüyor ve her yer çöp, biz orada gittiğimizde çöp bırakmıyoruz ama gelen insanlar piknik alanı olarak kullanılan yer özellikle diğer insanlar bıraktığı için yani mutsuz oluyorsun. Ve ben genel oryantiring camiasının yeni başlayanlar dışında, camiaya çok yeni girenler dışında çok büyük oranının ona dikkat ettiğini düşünüyorum.”
		Çevre Kirliliği	3	E-3: “Doğayı ne kadar temiz tutarsak biz o kadar temiz yaşarız aslında hayatı.”

		Yüksek Doğa Sevgisi	3	E-10: “Sadece doğayı sevme konusunda etkisi olabilir. Ama oryantiring sporunun kendi başına doğa bilincini oluşturmada etkili olacağını düşünmüyorum. Ama doğa sevgisini oluşturur, daha sonra o doğa sevgisini alan kişi belki o doğa sisteminin bir parçası olabilir. Ama tek başına oryantiring onu sağlayamaz.”
		Vahşi Hayvanları Rahatsız Etme	1	E-10: “Kişi bir karıncanın suyun içerisinde böyle çırpındığını gördüğünde rahatsız olmalı yani. O bir karıncanın neler yapabileceğini düşünmeli. Diyorum ya doğa hakkında ki her varlığın doğanın bir parçası olduğunu, en küçüğünden en büyüğüne varana kadar hepsinin aslında mükemmel bir sistem olduğunu bilmesi lazım.”

5. TARTIŞMA

Bu çalışma oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarının araştırılması amacıyla yapılmıştır. Yapılan bu araştırmada oryantiring sporcularının doğaya bağlılık düzeyi en yüksek sporcu grubunun doğa hakkındaki görüşlerinin tespit edilmesi ve açıklanması amacıyla nicel araştırma kısmına katılan 415 sporcuya “Doğayla İlişki Ölçeği” uygulanmıştır. Nicel araştırma sonunda yüksek puan alan ve yüz yüze görüşmeyi kabul eden 19 sporcuya yapılan görüşmelerde ortaya çıkan verilerden oluşturmaktadır. Bu bulgulara ilişkin tartışmalar, kavramsal çerçevede belirtilen bilgiler ile ulusal ve uluslararası bilimsel çalışmalar dâhilindedir.

5.1. Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarını Etkileyen Nedenlerle İlgili Tartışma (Nicel Bölüm)

Araştırmanın nicel kısmında sporcular, cinsiyet, yaş, sporcu türü, oryantiring spor yaşı, milli sporcu olma durumu, ailelerinin gelir durumları açısından doğaya bağlılıkları karşılaştırılmıştır.

Araştırmaya 225 erkek sporcu ve 190 kadın sporcu katılmıştır. Sporcuların cinsiyetlerine göre doğaya bağlılıkları incelendiğinde kadın sporcuların ortalaması erkeklerin ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. Kadın ve erkek sporcuların aralarında istatistiki bir fark olup olmadığına bakılmış ve sonuçlara göre istatistiki olarak anlamlı bir fark çıkmamıştır. Bu verilere göre oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarında cinsiyet açısından bir fark olmadığı söylenebilir.

Araştırmaya 11-15 yaşları arasında 86, 16-20 yaşları arasında 219, 21-30 yaşları arasında 54, 31-45 yaşlar arasında 31 ve 46-63 yaşları arasında 25 sporcu katılmıştır. Sporcuların yaşlarına göre doğaya bağlılıkları incelendiğinde doğaya bağlılığı en yüksek olan yaş aralığı 31-45 yaş arası olduğu görülmüştür. Doğa bağlılığı en yüksek olan 2. grup 46-63 yaş aralığı, 3. grup 21-30 yaş aralığıdır. 16-20 yaş aralığı ve 11-15 yaş aralığındaki sporcuların doğa bağlılıklarının ortalamanın altında kaldığı görülmüştür. Doğa bağlılığının yaşlara göre arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Buna göre 11-15 yaş aralığı ile 31-45 yaş aralığı arasında ve 16-20 yaş aralığı ile 31-45 yaş aralığı arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu verilere göre oryantiring sporcularının

küçük yaşlarda doğa bağılıklarının ileri yaşlara oranla daha az olduğu görülmektedir. Bunun sebebi doğa bağılılığının yaşın ilerlemesiyle birlikte arttığı söylenebilir.

Araştırmaya 357 kulüp sporcusu, 58 bireysel sporcu katılmıştır. Sporcuların lisans türlerine göre doğaya bağılıkları incelendiğinde kulüp lisanslı sporcuların doğaya bağılıkları ferdi lisansa sahip kulüp sporcusu olmayanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Aralarındaki istatistiki açıdan bir fark olup olmadığı incelenmiş, anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu verilere göre oryantiring sporcularının doğaya bağılıklarında sporcu türleri açısından bir fark olmadığı söylenebilir.

Araştırmaya 4 ay-2 yıl spor yaşına sahip 170 sporcu, 3-5 yıl spor yaşına sahip 155 sporcu, 6-10 yıl spor yaşına sahip 62 sporcu ve 11-33 yıl spor yaşına sahip 28 sporcu katılmıştır. Sporcuların spor yaşlarına göre doğaya bağılıkları incelendiğinde spor yaşı arttıkça doğaya bağılılığın arttığı görülmüştür. Buna göre doğaya bağılılığı en yüksek olan grubun 11-33 yıl arası spor yaşına sahip sporcular olduğu, doğa bağılılığı en yüksek olan 2. grubun 6-10 yıl arası spor yaşına sahip sporcular olduğu görülmüştür. Spor yaşı 5 yıla kadar olan sporcuların ortalaması genel ortalamadan düşüktür. Doğa bağılılığının spor yaşlarına göre aralarında istatistiki olarak anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Buna göre 4 ay-2 yıl arasında spor yaşı olan sporcuların, spor yaşı 6-10 yıl olan sporcular ve spor yaşı 11-33 yıl arası olan sporcular arasında istatistiki bir fark söz konusudur. Ayrıca spor yaşı 3-5 yıl arasında olan sporcuların, spor yaşı 6-10 yıl olan sporcular ve spor yaşı 11-33 yıl arası olan sporcular arasında istatistiki bir fark bulunmaktadır. Bu verilere göre oryantiring sporcularının spor yaşları arttıkça doğa bağılıkları artmaktadır. Bunun sebebi doğa bağılılığının oryantiring sporu ile uğraştıkça arttığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan sporcuların 43'ü milli sporcu, 372'si milli sporcu değildir. Sporcuların milli sporcu olma durumlarına göre doğaya bağılıkları incelendiğinde milli sporcuların doğaya bağılıkları milli olmayan sporculardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Aralarındaki istatistiki açıdan bir fark olup olmadığı incelenmiş, anlamlı aralarında orta derecede anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Milli sporcuların doğaya bağılıkları ortalamanın üzerindedir. Bu verilere göre milli sporcularının başarıları nedeniyle doğaya bağılıklarını daha da içselleştirmiş olabileceği düşünülebilir.

Araştırmaya ailesinin aylık ortalama geliri 0-2021₺ asgari ücret arasında olan sporcuların sayısı 74, 2022-3500 ₺ arasında olan sporcuların sayısı 185, 3501-5000₺ arasında olan sporcuların sayısı 94, 5001₺ ve üzerinde olan sporcu sayısı ise 62'dir. Sporcuların ailelerinin aylık ortalama gelirine göre doğaya bağılıkları incelendiğinde doğaya bağılılığı en yüksek olan grubun 3501-5000₺ arasında olan sporcular olduğu, doğa

bağlılığı en yüksek olan 2. grubun 5001₺ ve üzerinde olan sporcular olduğu görülmüştür. Ailesinin aylık ortalama geliri 3501₺'den aşağı olan sporcuların ortalaması genel ortalamanın altındadır. Doğa bağlılığının sporcuların ailelerinin aylık gelirlerine göre aralarında istatistiki olarak anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Buna göre ailelerinin aylık ortalama geliri 0-2021₺ asgari ücret arasında olan sporcuların, ailelerinin aylık ortalama geliri 3501-5000₺ arasında olan sporcular ile ailelerinin aylık ortalama geliri 5001₺ ve üzerinde olan sporcular arasında istatistiki bir fark söz konusudur. Ayrıca ailelerinin aylık ortalama geliri 2022-3500 ₺ arasında olan sporcuların, ailelerinin aylık ortalama geliri 3501-5000₺ arasında olan sporcular ile ailelerinin aylık ortalama geliri 5001₺ ve üzerinde olan sporcular arasında da istatistiki bir fark vardır. Bu verilere göre ailelerinin aylık ortalama geliri daha yüksek olan sporcuların doğa bağlılıkları daha yüksektir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi ile bağımlı olarak alt basamaklarda ki temel ihtiyaçların giderilmesi sonucu üst basamaklara çıkıldıkça sporcuların doğaya bağlılıklarının arttığı söylenebilir (97).

Demirel tarafından yapılan Rekreatif etkinliklere katılım ve çevresel duyarlılık ile ilgili çalışmada bulunan refah düzeyi arttıkça çevre duyarlılığının arttığı, doğa sporlarına katılımın çevreye ilgiyi arttırdığı ve katılımcıların çevreye karşı daha koruyucu ve duyarlı hale getirdiği sonuçları ile bu çalışmada bulunan sonuçlar benzerlik göstermektedir (98).

Sarıçam ve Şahin çalışmalarında, bu çalışmada kullanılan Doğayla İlişki Ölçeğini kullanarak, doğayla ilişkili olma ile öz-aşkınlık arasında pozitif ilişki bulmuştur. Çalışmada öz-aşkınlık, yaşama geniş bakmaya yönelik çevre ve çevreye uyum farkındalığı sağlayan bilişsel olgunluk olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan verilerle benzerlikler göstermektedir (99).

5.2. Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarını Etkileyen Nedenlerle İlgili Tartışma (Nitel Bölüm)

Araştırmada oryantiring sporcularına uygulanan nicel çalışma sonucuna göre doğaya bağlılıkları yüksek olan sporculardan yüz yüze görüşmeyi kabul eden 19 sporcu ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen ham veriler Nvivo 9.00 paket programına yüklenmiştir. Paket programda sporcuların kişisel bilgilerini saklı tutmak için her bir

sporcuya cinsiyet ve görüşme sırası (E-11) vb. şeklinde kodlar verilmiştir. Daha sonra verilere içerik analizi ve betimsel analizler yapılmıştır.

Araştırmanın nitel bulguları, nicel bulgular sonucunda doğa bağılılıkları yüksek olan sporculardan yüz yüze görüşmeyi kabul edenlerle yapılan görüşmeler sonucunda üç ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; Doğa Farkındalığı, Oryantiring Hakkında ki Düşünceler, Doğa-Oryantiring İlişkisidir.

Nitel bulgular neticesinde ki ilk tema olan Doğa Farkındalığı, 4 ayrı kategoride incelenmiştir. Bunlar; Doğanın İnsana Kattıkları, Doğa Beklentileri, Doğanın Zorluklarını Algılayış, Doğaya Karşı Sorumluluklardır.

Doğa Farkındalığı temasının ilk kategorisi olan Doğanın İnsana Kattıkları Kategorisi 10 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, özgürlük, huzur, mutluluk, sağlık, enerji, dinlenme, yenilenme, hayat kaynağı, kaçış yeri ve macera olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekans huzur olduğu, rahatlama, yenilenme ve yaşam kalitesinin de frekanslarının yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan görüşmeler neticesinde insanların doğaya daha çok manevi anlamda ihtiyaç duyduğu, katılımcıların neredeyse tamamı kendini doğada daha huzurlu hissettiğini ya da huzurlu bir yaşam için doğaya ihtiyaç duyduklarını beyan etmişlerdir. Buna göre doğanın yaşam kalitemizi arttırdığını ya da ondan uzak kalmak suretiyle hayatımızda önemli bir eksikliğe sebep olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Doğa Farkındalığı temasının ikinci kategorisi olan Doğa Beklentisi Kategorisi 6 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, doğal güzellikler, doğal sesler, diğer canlılar, sessizlik, doğallık, temizlik olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında doğal güzelliklerin en yüksek frekans olduğu, doğal seslerin frekanslarının da diğer frekanslardan kısmen yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların doğada örmek istedikleri, gözlerini kapatıp hayal ettikleri doğa tasvirinde genel olarak orman, su, dağ gibi doğal güzelliklerin ön plana çıktığı görülmüştür. Aynı zamanda doğa tasvirinde diğer canlılar, doğal sesler ve sessizlik gibi doğada olması olağan unsurlarda çok sık şekilde dile getirilmiştir. Buna göre katılımcıların kendini huzurlu hissettiği doğada teknolojik gelişmeler neticesinde yapılan insan yapımı yapılardan daha ziyade doğal olan ve belki dünyanın varoluşundan bu yana olan unsurlara ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Teknolojik gelişmelerin hayatımızı kolaylaştırmasına rağmen tüm ihtiyaçlarımızı karşılayamadığı, manevi duyguların içinde ön planda yer alan huzur gibi kavramlar için doğaya ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Doğa Farkındalığı temasının üçüncü kategorisi olan Doğadaki Zorlukları Algılayış Kategorisi 8 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, mücadele, keyif, yetersizlik, sıkıntı, seven katlanır, normal, kısa süreli sıkıntı, eşit şartlar olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında mücadele ve keyif kodlarının en yüksek frekans olduğu, yetersizlik ve sıkıntının frekanslarının ise onları takip ettiği görülmüştür. Buna göre katılımcıların, doğadaki bir takım zorluklarla karşılaştığında doğal olarak mücadele ettikleri, birçoğunun bu mücadeleden keyif aldıkları, zorlandıklarında ya da sıkıntı yaşadıklarında bu durumun doğadan değil kendi yetersizliklerinden kaynaklandığını düşündükleri sonucuna varılabilir. Ayrıca doğa karşısında gösterdikleri performans veya mücadele sonucunda rahatlama sağladıkları ya da huzur buldukları düşünülebilir.

Doğa Farkındalığı temasının son kategorisi olan Doğaya Karşı Sorumluluklarımız Kategorisi 5 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, kirletmeme, doğaya zarar vermeme, eğitim, bilinçlenme, örgütlenme olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekansların doğayı kirletmeme ve doğaya zarar vermemek olduğu görülmüştür. Katılımcıların doğanın kirletilmesinden ve doğaya çeşitli yollarla zarar verilmesinden rahatsız olduklarından dolayı sorumluluk olarak en çok kirletmeme ve doğaya zarar vermemek gerektiği konusunda yoğunlaştıkları görülmüştür. Buna göre zarar vermeme konusunda eğitim, bilinçlenme ve örgütlenerek duyarlılığı daha az olanlarında doğa konusunda yeterli bir bilinç seviyesine çıkarılabileceği sonucuna varılabilir.

Doğa Farkındalığı Teması incelendiğinde sonuç olarak; doğaya olan maddi ihtiyaçlarımızın yanı sıra özellikle manevi olarak da ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Bu ihtiyacın giderilmesi için doğanın farkına içsel olarak varılması gerektiği, doğa her ne kadar kendini yenileyebilen bir yapıda da olsa insan elinden gelen zararların çoğu zaman geri dönülemeyecek sonuçlara yol açtığı, bu sebeple de doğanın korunmasına, insanların doğa konusunda bilinçlenmesi konusunda oryantiring sporcularının çoğunluğunun duyarlılığı bulunduğu gözlenmiştir.

Nitel bulgular neticesinde incelenen ikinci tema Oryantiring Hakkındaki Düşüncelerdir. Bu tema 3 ayrı kategoride incelenmiştir. Bunlar; Oryantiringin Verdiği Hisler, Oryantiring Yapma Nedenleri, Hayatında Oryantiringin Olmama Durumudur.

Oryantiring Hakkındaki Düşünceler temasının ilk kategorisi olan Oryantiringin Verdiği Hisler Kategorisi 9 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, macera-eğlence, mücadele-hırs, doğanın bir parçası, yorgunluk-zorluk, heyecan, huzur, mutluluk, hâkimiyet-özgüven ve odaklanma olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekans macera-

eğlence olduğu, mücadele frekansının da diğerlerinden yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların oryantiringi macera, eğlence olarak gördükleri, doğa sporu olmasından dolayı keyif aldıkları ve bu sebeple bazen zorlandıkları ama bu zorluklardan da keyif aldıkları anlaşılmıştır. Buna göre doğa hakkındaki düşüncelerle oryantiring hakkındaki düşüncelerin birbirine paralel olduğu, oryantiringin doğada zaman geçirmek için bir neden olabileceği sonucuna varılabilir.

Oryantiring Hakkındaki Düşünceler temasının ikinci kategorisi olan Oryantiring Yapma Nedenleri Kategorisi 5 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, sosyalleşme, doğada zaman geçirmek, rahatlama, zevk ve farklı yerleri gezmek olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekansın sosyalleşme olduğu, doğada zaman geçirmek frekansının da diğerlerinden yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların oryantiringi özellikle sosyalleşmek için yapmaları ve oryantiring sayesinde edindikleri sosyal çevreyi oldukça değerli bulmaları dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra diğer nedenler doğa farkındalığı temasında karşılaşılan sonuçlarla kısmen paralellik göstermektedir. Buna göre her ne kadar oryantiring bireysel performansın önde olduğu bir spor branşı olsa da bireylerin sosyalleşerek kendilerine yeni bir çevre kazanmasına olanak sağladığı sonucuna varılabilir.

Oryantiring Hakkındaki Düşünceler temasının son kategorisi olan Hayatında Oryantiringin Olmama Durumu Kategorisi 5 kod olarak ayrılmıştır. Bu kodlar, büyük boşluk, sosyal çevre azalması, doğadan uzaklaşma, eksiklik olmaz ve mutsuzluk olarak belirlenmiştir. Frekanslara bakıldığında en yüksek frekansın büyük bir boşluk olduğu ve onu sosyal çevre azalmasının frekansının takip ettiği görülmüştür. Oryantiringi neden yaptıkları konusunda ön plana çıkan sosyal çevre bu kategoride ön plandadır. Katılımcıların oryantiringin hayatlarından çıkmasıyla büyük bir boşluk oluşacağını, oryantiring sayesinde edindikleri sosyal çevre ile irtibatlarının kopacağını düşünmeleri dikkat çekicidir. Buna göre bir önceki kategoride incelenen oryantiring yapma nedenleri bu kategoride teyit edilmiştir.

Oryantiring Hakkındaki Düşünceler teması incelendiğinde genel olarak doğada zaman geçirmek ve oryantiring sayesinde kazanılan sosyal çevreye özellikle değer verildiği gözlemlenmiştir. Katılımcılara göre oryantiring hayatlarında önemli bir yere sahiptir.

Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki 4 ayrı temada incelenmiştir. Bunlar; Oryantiringin Doğada Zaman Geçirmeye Vesile Olma Durumu, Yarışmak mı, Doğada Zaman Geçirmek mi? Oryantiringe Başlamadan Önceki Doğa Bakışı ile Sonrası Arasındaki Farklar, Oryantiringin Doğaya veya Çevreye Olan Katkısı.

Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki temasının ilk kategorisi olan Oryantiringin Doğada Zaman Geçirmeye Vesile Olma Durumu Kategorisi 3 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, evet, hayır ve kararsızlıktır. Frekanslara bakıldığında katılımcıların oryantiring yapmadıklarında doğada aynı sıklıkla vakit geçiremedikleri, oryantiringin doğada vakit geçirmeye vesile olduğu görülmüştür. Katılımcıların doğada buldukları huzur ve diğer faydaları elde etmek için oryantiringin bir etken olduğu görülmektedir.

Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki temasının ikinci kategorisi olan Yarışmak mı, Doğada Zaman Geçirmek mi Kategorisi 3 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, doğada zaman geçirmek, yarışmak ve kararsızlıktır. Frekanslara bakıldığında doğada zaman geçirmek ile yarışmak arasında bariz bir fark olmadığı ama doğada zaman geçirmenin az da olsa daha önemli olduğu görülmüştür. Katılımcıların bir kısmı oryantiringi doğada zaman geçirmek için yaparken bir kısmı ise doğada başka türlüde vakit geçirilebileceğinden yarışma öncelikli oryantiring yapmakta oldukları görülmüştür.

Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki temasının üçüncü kategorisi olan Oryantiringe Başlamadan Önceki Doğa Bakışı ile Sonrası Arasındaki Farklar Kategorisi 3 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, evet, hayır ve kararsızlıktır. Frekanslara bakıldığında katılımcıların oryantiringe başlamadan önceki doğa görüşü ile şimdiki doğa görüşü arasında bariz bir fark olduğu görülmüştür. Katılımcıların oryantiring sayesinde elde ettikleri sosyal çevrenin aynı zamanda bazı konuların öğrenilmesinde ya da etkileşimde bulunulmasında etkili olduğu düşünülebilir. Çünkü oryantiring doğada yapılan bir spordur, bu sebeple yarışmaların yapıldığı alanların daha sonra tekrar kullanılması için ve temiz bir alanda yarışmanın daha keyifli olduğu sonucundan yola çıkarak katılımcılar üzerinde olumlu bir doğa bakışı oluşmasına sebep olmaktadır.

Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki temasının son kategorisi Oryantiringin Doğaya veya Çevreye Olan Katkısı Kategorisi 3 kod olarak incelenmiştir. Bu kodlar, evet, hayır ve kararsızlıktır. Frekanslara bakıldığında katılımcılara göre oryantiringin doğa katkısı olduğu görülmüştür. Yarışmalarda gerek organizasyon tarafından gerekse antrenör ve sporcular tarafından özellikle oryantiringe yeni başlayan sporculara ve oryantiringin tanıtılması konusundan etkileşimde bulunulan kişilere doğaya zarar verilmemesi gerektiği hususunun defalarca dile getirilmesi sonucunda ve organizasyonlarda çevreye duyarlı hareket edilmesi oryantiringin doğaya katkısı olarak değerlendirilebilir.

Doğa ile Oryantiring Arasındaki İlişki teması incelendiğinde oryantiringin doğada zaman geçirmeye vesile olduğu anlaşılmaktadır. Doğa ile daha fazla iç içe olan insanların

doğaya olan tutkularının daha fazla olması beklenmektedir. Doğa tutkusu fazla olan insanların ise doğaya daha fazla sahip çıkması olasıdır. Oryantiring sporcularının doğa tutkusu yüksek olduğundan doğaya karşı daha hassas oldukları gözlemlenmiştir. Oryantiring sporcularının çok sık dile getirdikleri “Doğadan ayrılırken ayak izinden başka bir iz bırakma” sloganı bunun en bariz göstergelerindedir. Oryantiring sporcularının oluşturmuş oldukları topluluklarda doğaya karşı nasıl davranılması gerektiği konusunda bir bilinç oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu spora yeni başlayanların bile bir süre sonunda doğaya karşı daha bilinçli şekilde hareket ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen nitel bulgularla benzerlik gösteren çalışmalardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

Kalkan çalışmasında “Doğa sporlarından biri olan oryantiringin, bireyleri doğayla bütünleştirmesiyle, eğlendiren ve bireye heyecan veren yapısıyla sosyalleşmeye katkısının olduğunu ortaya koymaktadır” (100).

Kırcan doğa sporlarına katılımın, bireylerin sosyal bütünleşmesine katkısını incelediği çalışmasında özellikle doğa sporlarında bireylerin aktivitelere bağlı olarak sosyalleştiklerini belirtmektedir (101).

Koca ve diğerleri doğa sporları etkinlik deneyiminin katkılarını saptamaya yönelik olarak üniversite öğrencileri ile yaptıkları nitel çalışmada; öğrencilerin, doğayı tanımayı, doğayla birlikte yaşamayı, zorlu koşullarda yaşamayı, mücadele etmeyi, doğaya karşı duyarlı ve saygılı olmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir (102).

Kutru çalışmasında katılımcıların, doğa deneyimlerinin piknik ya da yürüyüş gibi dinlenmek, rahatlamak amacıyla doğada vakit geçirdiklerini, farklı doğa deneyimlerinden bahsedenlerin ise az olduğunu belirtmiştir. Özellikle gençlerin çevreye yönelik bilgi ve tutumlarında çeşitli doğa deneyimleri büyük bir önemi vardır. Dolayısıyla çevre eğitimi içerisinde öğrencilerin doğa deneyimlerine teşvik edilmeleri son derece önemlidir (103).

Doğa sporlarının hangi yönünün önemli olduğu ile ilgili yapılan çalışma sonucuna göre sosyal çevre ön plana çıkmıştır (104).

Gençay çalışmasında doğa sporları ile uğraşanların doğaya karşı daha duyarlı hale geldiğini, doğa sporlarının çevre sorunları hakkındaki görüşlerine iyi yönde etki yaptığı, sporcuların çevre bilinç ve duyarlılığının üst düzeyde olduğunu ortaya koymuştur (105).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre oryantiring sporcularının genel olarak doğaya bağlılıkları olumlu seviyede olduğu bulunmuştur.

Yaşlarına göre doğaya bağlılık durumlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Özellikle 16-20 yaş aralığından sonra ki yaş gruplarında doğaya bağlılığın arttığı tespit edilmiştir.

Spor yaşlarına göre doğaya bağlılık durumlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Özellikle 3-5 yıl arası spor yaşında olanlardan sonraki gruplarda doğa bağlılığının arttığı tespit edilmiştir.

Milli sporcu olma durumuna göre doğaya bağlılık durumlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Milli olmuş sporcuların doğaya bağlılıklarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Oryantiring sporcularının ailelerinin ortalama aylık gelirlerine göre doğaya bağlılık durumlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Gelir düzeyi daha yüksek olan sporcuların doğaya bağlılıklarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Oryantiring sporcularının doğa farkındalığı incelenmiş ve çoğunluğunun doğaya karşı duyarlılığı bulunduğu gözlenmiştir.

Oryantiring sporcularının genel olarak doğada zaman geçirmekten hoşlandığı, oryantiringin buna vesile olduğu ve hayatlarında önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Sporcular, kendi eğitim ve iş hayatlarından kısa bir süre uzaklaşmak zorunda kalarak, yüzlerce kilometre yol kat ederek, birçok zorluğa göğüs gererek yarışmalara katılabilmek için önemli bir çaba sarf etmektedirler. Bunun karşılığında ise çok önemli bir kısmının maddi olarak beklentisi bulunmamaktadır. Yani insanlar bu sporu yapabilmek için zaman, para ve birçok zorluğa göğüs germekten imtina etmemektedirler. Bununla birlikte özellikle yaş ilerledikçe, spor yaşları arttıkça ve gelir düzeyi yükseldikçe doğaya olan bağlılıklarının arttığı anlaşılmıştır.

Oryantiring sporcularının yaptıkları doğada yaptıkları etkinliklerle bağlantılı olarak çok değer verdikleri sosyal bir çevreye sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Sahip oldukları bu sosyal çevredeki öğrenme ve etkileşim ortamı sayesinde doğaya karşı hassasiyetlerinin arttığı, “Doğadan ayrılırken ayak izinden başka bir iz bırakma” sloganı

gibi söylem ve eylemler ile oryantiringe yeni başlayanların bile bir süre sonra doğaya karşı daha bilinçli şekilde hareket ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak oryantiring sporcularının doğaya bağlılıklarının yüksek olduğu, doğa bağlılığının yaşa, spor yaşına, başarı ve gelire göre arttığı, yarışmaların doğada zaman geçirmeye vesile olduğu, yarışmalar ve etkinlikler esnasında sporcuların değer verdikleri sosyal çevrenin sporcular için önemli bir kazanım ve öğrenme ortamı oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Öneriler

Araştırma sonucuna göre doğa bağlılığının yaşa ve oryantiring ile deneyim kazanmaya bağlı olarak arttığından milli eğitim kapsamında çocuklara oryantiring ile aldıkları eğitimin ilk çağlarından itibaren gerekli doğa bağlılığı kazandırılabilir.

Daha çok kişinin oryantiring etkinliklerine katılması sağlanarak doğa bilincinin oluşturulmasına katkı sağlanabilir.

Özellikle Türkiye Oryantiring Federasyonu, yaptığı etkinliklerde çevre sorunlarına dikkat çekmek maksatlı çeşitli afiş, pankrat, broşür vb. materyaller hazırlamak suretiyle doğa konusunda toplumsal bilincin artışına katkı sağlayabilir.

6.2.2. Diğer Araştırmacılar İçin Öneriler

Araştırma sonunda oryantiring sporcularının yaşlarının ilerlemesiyle birlikte doğaya olan bağlılıklarının artmasının, sporcunun genel olarak olgunlaşmasıyla her hangi bir ilgisinin olup olmadığı tartışılabilir.

Oryantiring sporcularının maddi beklentileri olmaksızın yarışmalara katılabilmek için neden fedakârlıklar yaptığı araştırılabilir.

Doğada yapılan etkinlikler sonucu oluşan sosyal çevreye neden bu kadar değer verildiği veya bu çevrenin oluşmasında nelerin etkili olduğu araştırılabilir.

Diğer doğa sporlarında da benzer çalışma yapılarak doğa sporlarının doğaya olan bağlılıkların artmasında etkili olup olmadığı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

1. Ünlü H. Yerel Yönetim ve Çevre. 1. Baskı, İstanbul: IULA Çevre Kitapları Serisi, 2005:5.
2. Oskamp, S. A Sustainable Future For Humanity? How Can Psychology Help? *American Psychologist* 2000, 55: 496-508.
3. ERTEN, Sinan. Okul öncesi öğretmen adaylarında çevre dostu davranışların araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2005, 28.28: 91-100.
4. Keleş R, Hamamcı C, Çoban A. Çevre politikası. 8. Baskı, Ankara, İmge Yayıncılık, 2009: 74-5.
5. İleri R. Çevre eğitimi ve katılımın sağlanması. *Ekoloji Çevre Dergisi* 1998, 7.28: 3-9.
6. Yazkan, E. Doğal Ortamda Çevre Eğitiminin Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çevre Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2012.
7. Batal E. Farkındalık Nedir? Nasıl İlerletebiliriz? Aydınlık ve Huzur, <https://esinbatal.com.tr/farkindalik-nedir-nasil-ilerletebiliriz/ileilgili.com>, 27.04.2019.
8. Karayol M. Takım Sporları ve Doğa Sporları Yapan Erkek Sporcuların Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2013.
9. Güllü M, Derince B, Yıldız K. Ortaokul Öğrencilerinin Okular Arası Oryantiring Yarışmalarına Katılma Nedenlerinin İncelenmesi. 1. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi Tam Metin Kitapçığı, 26-28.04.2018, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, 2018: 222-9.
10. Tuna F, Balcı A. Oryantiring Uygulamalarının Coğrafya Öğretmen Adaylarının Özyeterlik Algılarına Etkisi. *Marmara Coğrafya Dergisi* 2013, 27: 1-14.
11. Özaltın O, Özmen Hİ. Türkiye’de Doğa Sporlarının Yapılabilirliğinin Ölçümüne Yönelik Bir Etkililik Ölçek Önerisi ve Isparta İli Uygulaması. 3. Doğa Sporları ve

Bilim Sempozyumu. 27.11.2005. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu.

12. Dere H, Ömeroğlu E. Okul Öncesi Dönemde Fen, Doğa, Matematik Çalışmaları, Ankara, Arı Yayıncılık, 2004:12.
13. Özcan F. Oryantiring Sporunun İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bireysel Davranışları İle Matematik–Mantıksal Zekâ Gelişimleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2007.
14. Karataş A. Gençlerin Doğal Çevre İle Etkileşim Kurmalarının Güvenli Yarınlar İçin Önemi. *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ* 2013, 23: 90.
15. Karataş A. Gençlerin Doğal Çevre İle Etkileşim Kurmalarının Güvenli Yarınlar İçin Önemi. *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ* 2013, 23: 84.
16. Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=comgts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5baa2b6a6cfa97.91146211>, 25.09.2018.
17. Tan D. Din, Doğa ve Çevre. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi, 2011.
18. Türk Dil Kurumu, Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cdcf14e6b517.95645295http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cdcf14e6b517.95645295,16.05.2019.
19. Çevre Kanunu, 2872 sayılı kanun. Resmi Gazete, sayı:18132, 11/08/1983.
20. Ünlü H. Yerel Yönetim ve Çevre. 1. Baskı, İstanbul: IULA Çevre Kitapları Serisi, 2005:5.
21. Kalkan A. Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu Sporları Yapma Nedenleri: Antalya Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi, 2012.

22. Terzi, H. Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Türkiye’de Uygulanan Çevre Politikası Araçlarının Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi, Ankara: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017.
23. Yazkan, E. Doğal Ortamda Çevre Eğitiminin Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çevre Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2012.
24. Atasoy, E. Çevre İçin Eğitim: İlköğretim Öğrencilerinin Çevresel Tutum Ve Çevre Bilgisi Üzerine Bir Çalışma. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi, 2005.
25. Dinçer, M. Çevre Gönüllü Kuruluşları, Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayını. 1996:61
26. TÜBA Çevre Çalışma Grubu. Türkiye İçin Sürdürülebilir Kalkınma Öncelikleri, Türkiye Bilimler Akademisi Raporları, Sayı 1, Ankara, TÜBİTAK Matbaası, 2002: 29-30.
27. Ateş H. Gülsüm Cengiz’ in Öykülerinin Çocukta Doğa Sevgisi ve Çevre Bilinci Geliştirme Açısından İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2012.
28. Candaş Z. Doğa Koruma Merkezine Gelen Gönüllülerin Çevre Bilinci Durumlarının Belirlenmesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, 2018.
29. Doğan M. İnsan, Çevre Ve Çevre Eğitimi Biyoloji Eğitiminde Çevre Sorunlarına Yaklaşım Sempozyumu. Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Yayınları, Ankara, 20-21 Aralık 1989.
30. Toska S. William Faulkner’in “Ayı” Adlı Öyküsüne Ekoeleştirel Yaklaşım. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2013, 17(1): 95-116.
31. Oskamp, S. A Sustainable Future For Humanity? How Can Psychology Help? *American Psychologist* 2000, 55: 496-508.
32. Erten S. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarında Çevreye Karşı Yararlı Davranışların Araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2005, 28:91-100.

33. Keleş R, Hamamcı C, Çoban A. Çevre politikası. 8. Baskı, Ankara, İmge Yayıncılık, 2009: 74-5.
34. Erol GH, Gezer K. *Prospective of Elementary School Teachers' Attitudes Toward Environment and Environmental Problems*. International Journal of Environmental And Science Education 2006, 1(1): 65-77.
35. Karataş A. Gençlerin Doğal Çevre İle Etkileşim Kurmalarının Güvenli Yarınlar İçin Önemi. *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ* 2013, 23: 83.
36. İleri R. Çevre eğitimi ve katılımın sağlanması. *Ekoloji Çevre Dergisi* 1998, 7.28: 3-9.
37. Karataş A. Gençlerin Doğal Çevre İle Etkileşim Kurmalarının Güvenli Yarınlar İçin Önemi. *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ* 2013, 23: 90,91
38. Ozaner FS. Türkiye’de Okul Dışı Çevre Eğitimi Ne Durumda Ve Neler Yapılmalı. V. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, 5-8 Ekim 2004, Abant- Bolu. Bildiri Kitabı (Doğa ve Çevre), Biyologlar Derneği, İzmir. 67-98.
39. Güler T. Ekoloji Temelli Bir Çevre Eğitiminin Öğretmenlerin Çevre Eğitimine Karşı Görüşlerine Etkileri. *Eğitim ve Bilim* 2009, 34: 32-41.
40. Batal E. Farkındalık Nedir? Nasıl İlerletebiliriz? Aydınlık ve Huzur. <https://esinbatal.com.tr/farkindalik-nedir-nasil-ilerletebiliriz/ileilgili.com>, 27.04.2019.
41. Karataş A. Gençlerin Doğal Çevre İle Etkileşim Kurmalarının Güvenli Yarınlar İçin Önemi. *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ* 2013, 23: 81.
42. Yağmur H. Türk Çocuk Edebiyatında Doğa-Çocuk İlişkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi 2019.
43. Yardımcı E. Yaz Bilim Kampında Yapılan Etkinlik Temelli Doğa Eğitiminin İlköğretim 4 ve 5. Sınıftaki Çocukların Doğa Algılarına Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2009.

44. Özdemir O. Ekolojik Okuryazarlık ve Çevre Eğitimi. 2. Baskı. Ankara, Pegem Akademi, 2017: vi.
45. Ekinci E. Bireyleri Doğa Yürüyüşlerine Katılıma Motive Eden Nedenlerin Belirlenmesi: Ankara Örneği. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2012.
46. Esentaş M, Güzel P, Özbey S, Kılınç Z, Çelebi M. Kız Öğrencilerin “Doğa Kampı” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *International Journal of Social Science Research* 2016, 5 (2): 1-15.
47. Emek Ö. Doğa Sporları Nelerdir? *Spoura*. <https://www.spoura.com/doga-sporlari/> 11.04.2019.
48. Koçak F, Balcı V. Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi* 2010, 2(2): 213-22.
49. Kalkan A. Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu Sporları Yapma Nedenleri: Antalya Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi 2012.
50. Gürer B, Bektaş F, Kural B. Doğa Sporları Faaliyetlerine Katılan Sporcuların Psikolojik Performanslarının İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi* 2018, 9 (2): 75.
51. Ardahan F, Yerlisu Lapa T. Açıkalan Rekreasyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2011, 8 (1): 1327-41.
52. Ekici S, Çolkoğlu T, Bayraktar A. Dağcılık Sporuyla Uğraşan Bireylerin Bu Spora Yönelme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2011, 5 (2): 111.
53. Kaplan A, Ardahan F. Doğa Sporları Yapan Bireylerin Profilleri, Doğa Sporu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar: Antalya Örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* 2013, 5: 93-114.

54. Ercan AA, Şar S. Edremit Körfez Bölgesindeki Eczane Eczacılarının Stres Kaynakları. *Ankara Ecz. Fak. Dergisi* 2004, 33(4): 217-42.
55. İbrahim H, Cordes KA. Outdoor Recreation. Sagamore Pub. Llc. Kır, İ. (2007). Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: Ksü Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2002, 17(2): 307-28.
56. Ardahan F, Yerlisu Lapa T. Açıkalan Rekreasyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporunu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2011, 8 (1): 1338.
57. Kalkan A. Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu Sporları Yapma Nedenleri: Antalya Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi 2012.
58. Karayol M. Takım Sporları ve Doğa Sporları Yapan Erkek Sporcuların Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2013.
59. Deniz E, Karaman G, Bektaş F, Yoncalık O, Güler V, Kılınç A, Ateş A. Çocuklara Oryantiring Eğitimi, 2. Baskı. Ankara, Kültür Ajans Yayınları, 2012:7
60. Özcan F. Oryantiring Sporunun İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bireysel Davranışları İle Matematik-Mantıksal Zekâ Gelişimleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2007.
61. Aksın K. Oryantiring Sporunda Kent İçi Organizasyonlar Üzerine Bir İnceleme. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi 2008.
62. Taş MY. Oryantiring Sporcuları ile Sporcu Olmayan Bireylerin Stresle Başa Çıkabilme Becerileri. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi 2010.
63. Güllü M, Derince B, Yıldız K. Ortaokul Öğrencilerinin Okullar Arası Oryantiring Yarışmalarına Katılma Nedenlerinin İncelenmesi. 1. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor,

- Rekreasyon ve Dans Kongresi Tam Metin Kitapçığı, 26-28.04.2018, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, 2018: 222-9.
64. Özaltın O, Gül A. Oryantiring (Hedef Bulma) Etkinliğinin Önemi ve Ülkemizdeki Durum Analizi Turizm Ve Mimarlık Sempozyumu, 28-29.04.2006, Antalya.
65. Deniz E, Karaman G, Bektaş F, Yoncalık O, Güler V, Kılınç A, Ateş A. Çocuklara Oryantiring Eğitimi, 2. Baskı. Ankara, Kültür Ajans Yayınları, 2012: 8.
66. Aksın K. Oryantiring Sporunda Kent İçi Organizasyonlar Üzerine Bir İnceleme. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi 2008.
67. Koçak F, Balcı V. Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi* 2010, 2(2): 213-22.
68. Tuna F, Balcı A. Oryantiring Uygulamalarının Coğrafya Öğretmen Adaylarının Özyeterlik Algılarına Etkisi. *Marmara Coğrafya Dergisi* 2013, 27: 1-14.
69. Güllü M, Derince B, Yıldız K. Ortaokul Öğrencilerinin Okullar Arası Oryantiring Yarışmalarına Katılma Nedenlerinin İncelenmesi. 1. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi Tam Metin Kitapçığı, 26-28.04.2018, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, 2018: 230-7.
70. Arıkan A, Aladağ E. Oryantiring Dersinin Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Harita Okuryazarlık Becerilerine Etkisi. *International Journal of Geography and Geography Education* 2019: 124-138.
71. Tuna F, Demirci A, Gültekin N. Temel Coğrafi Bilgi ve Beceriler Toplumda Ne Ölçüde Kullanılıyor? Yön, Konum ve Harita Becerilerinde Mevcut Durum Analizi. *Milli Eğitim* 2012, 195: 211-27.
72. Tanrikulu M. Harita Ve Pusulanın Farklı Bir Kullanım Alanı: Oryantiring. *Milli Eğitim Dergisi* 2011, 191: 120-5.
73. Karaca F. Oryantiring Uygulamalarının İlköğretim Programlarındaki Fonksiyonelliği. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi 2008.

74. Çetinkaya C. Beden Eğitimi Derslerinde Yürütülen Sekiz Haftalık Oryantiring Çalışmalarının Görsel Reaksiyon Zamanına Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Fizyolojisi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi 2011.
75. Özaltın O, Özmen Hİ. Türkiye’de Doğa Sporlarının Yapılabilirliğinin Ölçümüne Yönelik Bir Etkililik Ölçek Önerisi ve Isparta İli Uygulaması. 3. Doğa Sporları ve Bilim Sempozyumu. 27.11.2005. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu.
76. Susan Ç. Oryantiring-Koşarken Satranç Oynamak, Cumhuriyet Gazetesi, 23 Ekim 2007.
77. Deniz E, Karaman G, Bektaş F, Yoncalık O, Güler V, Kılınç A, Ateş A. Çocuklara Oryantiring Eğitimi, 2. Baskı. Ankara, Kültür Ajans Yayınları, 2012: 13.
78. Dere H, Ömeroğlu E. Okul Öncesi Dönemde Fen, Doğa, Matematik Çalışmaları, Ankara, Arı Yayıncılık, 2004:12.
79. Özcan F. Oryantiring Sporunun İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bireysel Davranışları İle Matematik-Mantıksal Zekâ Gelişimleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2007.
80. Çetinkaya C. Beden Eğitimi Derslerinde Yürütülen Sekiz Haftalık Oryantiring Çalışmalarının Görsel Reaksiyon Zamanına Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Fizyolojisi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi 2011.
81. Karataş A. Gençlerin Doğal Çevre İle Etkileşim Kurmalarının Güvenli Yarınlar İçin Önemi. *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ* 2013, 23: 90.
82. Karataş A. Gençlerin Doğal Çevre İle Etkileşim Kurmalarının Güvenli Yarınlar İçin Önemi. *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ* 2013, 23: 84.
83. Creswell J.W. *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş*, (Çev.Çelik S). (Çev. Editörü Sözbilir M). 1. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2017.
84. Creswell JW, Plano Clark, VL. *Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*, (Çev. Dede Y, Demir S. B). 2. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık, 2014.

85. TOF (2019). 2017-2018 ve 2018-1019 Yılı Türkiye Oryantiring Şampiyonaları Sporcu Sayıları. <http://www.oryantiring.org.tr/yarismalar.aspx>: 21.03.2019.
86. Bartlett JE, Kotrlik JW, Higgins CC. Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size in Survey Research. *Info. Tech. Learn. Perform* 2001, 19 (1): 43-50.
87. Patton MQ. Two Decades Of Developments In Qualitative Inquiry: A Personal, Experiential Perspective. *Qualitative Social Work* 2002, 1(3): 261-83.
88. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi. 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011: 113-26.
89. Nisbet EK, Zelenski JM, Murphy SA. The nature relatedness scale linking individuals' connection with nature to environmental concern and behavior. *Environment and Behavior* 2009, 41(5): 715-740.
90. Çakır B, Karaarslan G, Şahin E, Ertepinar H. Doğayla İlişki Ölçeğinin Türkçe'ye Adaptasyonu. *İlköğretim Online* 2015, 14 (4): 1370-83.
91. George, D., & Mallery, P. SPSS For Windows Step By Step. A Simple Study Guide And Reference, 10. Baskı, 2010.
92. Özsoy S, Özsoy G. Effect Size Reporting in Educational Research. *Elementary Education Online* 2013, 12 (2): 334-46.
93. Işık İ. Yokluk Hipotezi Anlamlılık Testi ve Etki Büyüklüğü Tartışmalarının Psikoloji Araştırmalarına Yansımaları. *Eleştirel Psikoloji Bülteni* 2014, 5: 55-80.
94. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011: 237-65.
95. Miles MB, Huberman AM. Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. 2nd Ed. sage, 1994.
96. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011: 269-86.

97. Maslow AH. A theory of human motivation. *Psychological Review* 1943, 50 (4): 370-96.
98. Demirel M. Rekreyonel Etkinliklere Katılım ve Çevresel Duyarlılık. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
99. Sarıçam H, Şahin SH. Doğayla İlişkili Olma Ölçeğinin İlk Psikometrik Bulguları ve Öz Aşkınlıkla İlişkisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2015, 8/4: 267-9.
100. Kalkan T. Serbest Zaman Etkinlikleri Kapsamında Bireylerin Sosyal İlişkilerinde Kararlılık ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi: Oryantiring Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreyasyon Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi, 2017.
101. Kırca T. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Kamplarına Katılan Bireylerin Sosyal Uyumlarının Bazı Değişkenlere Göre Araştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 2015.
102. Dinç SC. Doğa Sporları Etkinliklerine İlişkin Liderlik Ölçeğinin Geliştirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2006.
103. Kutru Z. Üniversite Öğrencilerinin Doğa Algıları. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Fen Ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2012.
104. Yılmaz B. Doğa Sporlarına Katılımın Sosyal Bütünleşmeye Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2006.
105. Gençay S. Sporcuların Çevre Sorunlarına Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2000.

EKLER

EK 1: ÖZGEÇMİŞ

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ
KURULU

ÖZGEÇMİŞ FORMU

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Adı soyadı: Barış DERİNCE
Doğum tarihi ve yeri: 1979 ESKİŞEHİR
Görev yeri: 2'nci Kr. Hvcl. A. K. lığı/MALATYA
İletişim bilgileri (e-posta / telefon): barisderince@hotmail.com 05058101097

B. EĞİTİM BİLGİLERİ

Mezun olduğu üniversite / fakülte: Erciyes Üniversitesi BESYO, Spor Yöneticiliği
Mezuniyet tarihi (yıl olarak): 2017
Varsa, akademik unvan (lar):

C. İŞ TECRÜBESİNE AİT BİLGİLER

Bugüne kadar çalıştığı kurumlar: 1997 yılından beri Kara Kuvvetleri Komutanlığının çeşitli birliklerinde görev yapmaktadır.

EK 2

ANKET

Değerli Oryantiring Severler;

Bu anket “Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarının Araştırılması” ile ilgili yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere yapılmaktadır. Aşağıdaki soruları okuduktan sonra size en yakın gelen seçeneği işaretleyiniz (X). Lütfen soruları boş geçmeyiniz. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Barış DERİNCE
İnönü Üniv. Sağlık Bil. Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

1-Cinsiyet: () Kadın () Erkek

2- Yaş:..... (lütfen yazınız)

3- Sporcu Lisans durumunuz? () Kulüp sporcu lisansı () Bireysel sporcu lisansı

4- Kaç yıldır oryantiring yapıyorsunuz? (lütfen yazınız)

5- Milli sporcu musunuz? () Evet () Hayır

6- Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadar?

() 0- 2021TL (asgari ücret) () 2022 - 3500TL () 3501- 5000TL () 5000TL ve üzeri

7-Ailenizde Oryantiring yapan başka birey var mı? (birden fazla seçenek işaretlenebilir)

() Baba () Anne () Kardeş(ler) (kaç kardeşiniz yapıyor)

MADDELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Kötü havada bile dışarıda olmayı severim.	1	2	3	4	5
2. Bazı türlerin nesli devam etmese de olur.	1	2	3	4	5
3. İnsanların doğal kaynakları istedikleri gibi kullanma hakları vardır.	1	2	3	4	5
4. İdeal tatil yerim uzak, el değmemiş bir doğa alanıdır.	1	2	3	4	5
5. Davranışlarımın çevreyi nasıl etkilediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
6. Toprakla uğraşmaktan ve ellerimi kirletmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
7. Doğaya ve çevreye bağlılığım ruhumun bir parçasıdır.	1	2	3	4	5
8. Çevre sorunlarının farkındayım.	1	2	3	4	5
9. Nerede olursam olayım yabancı hayat ilgimi çeker.	1	2	3	4	5
10. Doğal alanlara sık gitmem.	1	2	3	4	5
11. Çevre konusunda ne yaparsam yapayım dünyanın öteki yerlerindeki problemlere çözüm olmayacaktır.	1	2	3	4	5
12. Kendimi doğanın bir parçası olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
13. Medeniyetten uzak, ormanın derinliklerinde olma düşüncesi beni korkutur.	1	2	3	4	5
14. Doğa ile ilgili hislerim yaşam tarzımı etkilemez.	1	2	3	4	5
15. Hayvanlar ve bitkiler insanlardan daha az haklara sahip olmalıdır.	1	2	3	4	5
16. Şehrin ortasında bile etrafımdaki doğayı fark ederim.	1	2	3	4	5
17. Doğa ile ilişkim benliğimin önemli bir parçasıdır.	1	2	3	4	5
18. Doğayı koruma çalışmaları gereksizdir, çünkü doğa insanların yol açtığı sorunlara karşı kendini yenileyecek kadar güçlüdür.	1	2	3	4	5
19. İnsan dışındaki canlıların durumu, insanoğlunun geleceğinin bir göstergesidir.	1	2	3	4	5
20. Hayvanların çektiği acıları umursarım.	1	2	3	4	5
21. Dünyaya ve canlıların tümüne oldukça bağlıyım.	1	2	3	4	5

EK 3

...../...../20....

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUYUNUZ

Sizi Doç.Dr. Mehmet GÜLLÜ ve Yüksek Lisans Öğrencisi Barış DERİNCE tarafından yürütülen “**Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarının Araştırılması**” başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığımız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahibsiniz. 18 yaşının altındaki Katılımcı/Gönüllülerin, Velayet veya Vesayetindeki yasal temsilcilerine gerekli açıklamalar yapılarak bilgilendirildi, çalışma için gerekli İzin/Onam alındı. **Çalışmaya katılmanız, soruları yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam/onay verdiğiniz anlamına gelmektedir.** Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen **Araştırma amacı** ile kullanılacaktır. **İsminizi yazmayabilirsiniz/Kimlik bilgilerinizi açıklamak zorunda değilsiniz. İsminizi veya kimlik bilgilerinizi belirttiğiniz takdirde; Araştırma yayınlansa bile isminiz ve kimlik bilgileriniz kesinlikle gizli kalacak ve 3. bir şahısa verilmeyecektir.**

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı; Oryantiring sporcularının etkinliklerini gerçekleştirdikleri doğaya olan duyarlılıkları, çevreye olan saygılarını ölçmektir. Çünkü oryantiring bir doğa sporudur ve doğa üzerinde bir takım sorumlulukları olmalıdır. Ölçüm sonucunda aşırı duyarlı olanlar ve duyarsız olanlar ile görüşülerek nedenleri incelenecektir.
- Araştırmanın İçeriği: Yüksek Lisans Tezi
- Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi:7 ay (+/-)
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı:384 (+/-)

f. Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Muhtelif

2. Çalışmaya Katılım Onayı (Katılımcı/Gönüllü):

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcı (Reşit olanlar) için:

Adı-Soyadı:

İmzası:

Velayet ve vesayet altında bulunanlar için veli ve vasisinin:

Adı-Soyadı:

İmzası:

1.Araştırmacının Adı-Soyadı, Unvanı: Dr. Öğr.Üyesi Mehmet GÜLLÜ

İmzası:

2.Araştırmacının Adı-Soyadı, Unvanı: Yüksek Lisans Öğrencisi Barış DERİNCE

İmzası:

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

Not:

Eğer veriler okullarda, kurumlarda vb. ortamlarda aynı anda birden fazla kişiden grup uygulaması şeklinde toplanacaksa, yine tercihen tüm katılımcıların Bilgilendirilmiş Onam Formlarını bireysel olarak imzalamaları istenir. Ancak katılımcı sayısının fazlalığı ve bununla birlikte zamanın kısıtlılığı gibi durumlar söz konusu olduğunda araştırmacı tüm gruba Bilgilendirilmiş Onam Formundaki bilgileri tek seferde sözlü olarak okumayı ve bir imza listesi dolaştırarak katılımcıların araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair bu listeye toplu olarak imza atmaları tercih edebilir.

EK 4

DOĞA BAĞLILIĞI YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Görüşme No:	Görüşme Başlama ve Bitiş Saati:
Görüşme Yeri:	Görüşme Tarihi:

Yaşı:	
Cinsiyeti:	
Spor Yaşı:	
Kategorisi	

1- Doğa size ne ifade ediyor?

- Su, toprak, bitki örtüsü, doğada ki sesler neler hissettiriyor? (Özgürlük, rahatlık, huzur, doğallık)
- Doğada sizi ürküten unsurlar var mı? (yalnızlık, hayvanlar)
- Doğada kendinizi tanımlar mısınız?
- Doğadan uzak kaldığınızda neler hissedersiniz? Hayatınızdan neler eksilir?
- Doğa size ne katıyor?
- Başka doğa sporu yaptınız mı?

2-Doğada yapılan oryantiring yarışmalarında neler hissediyorsunuz? Neler düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?

- Oryantiring yaparken ne hissediyorsunuz?
- Nerelerde yarıştınız?
- Oryantiring etkinliği sırasında doğada unutamadığımız anılar nelerdir.
- Yarışma esnasında zorlandığınızda ya da başarısız olduğunuzda neler hissedersiniz?
- Doğadan kaynaklanan zorluklar size ne hissettirir? Islanma, kirlenme, üşüme, küçük çaplı yaralanma veya sakatlıklar vb.
- Doğal güzellikler yarışırken size ayrı bir keyif verir mi?
- Doğada karşılaşılan güzel veya kötü görüntüler yarışmanızı etkiler mi?
- Doğada zaman geçirmek mi yoksa yarışmak mı önemli?
- Doğal ortamlarda yapılan yarışmalar mı daha keyifli yoksa şehir içi veya kampüs gibi daha emniyetli yerlerde mi yarışmayı tercih edersiniz?
- Oryantiring yapmasanız da doğada yine aynı sıklıkta zaman geçirir misiniz?
- Hayatınızdan oryantiringi çıkarsanız ne olur?
- Doğanın farkına ne zaman varıyorsunuz? Toplanma bölgesi mi? Yarışma esnasında mı? Yarışma sonrasında mı? Toplanma bölgesi, yarışma alanı ve bitiş noktasından sonra beklentileriniz nelerdir?
- Yarışma alanında fotoğraf çektirir misiniz? Objektife neler girmeli?

3- Doğadaki yaşam veya doğal yaşam üzerine sorumluluklarımız nelerdir?

- Çevre temizliği, canlıların korunması, başkalarının bilinçlendirilmesi vb.
- Çevre duyarlılığımızın oluşmasında oryantiringin etkisi var mı? Oryantiring ile tanışmadan önce bu duyarlılık aynı mıydı ya da aynı olur muydu?
- Diğer doğa sporlarında da aynı duyarlılık mevcut mudur?
- Oryantiringin doğaya katkısı olabilir mi? Nasıl?

4- Eklemek istenen başka bir husus var mı?

EK 5: Kurum İzni

20/12/2018 10:32 Türkiye Oryantiring Fed.

(FAX)

P.001/001

Evrak Tarih ve Sayısı: 20/12/2018-E.34967

TÜRKİYE ORYANTİRİNG FEDERASYONU

Sayı : TOF/2348
Konu: Tez Çalışma İzni

19.12.2018

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına) MALATYA

İlgi: 12.10.2018 tarihli ve E.21476 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Banuş DERİNCE'nin Dr.Öğr.Üyesi Mehmet GÜLLÜ danışmanlığında yürüttüğü "Oryantiring Sporcularının doğaya bağlılıklarının araştırılması" konulu tez çalışmasını yapmanız federasyonumuz tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu Oryantiring Sporcularının doğaya bağlılıklarının araştırılması adı altında yapacağınız çalışmaların neticesini/raporunu tarafımıza bildirilmesi hususunda gereğini arz ederim.

Mahir Karaman
Başkan a.
Genel Sekreter

TÜRKİYE ORYANTİRİNG FEDERASYONU

Güvenevler Mahallesi Güneş Sokak No:1/2 Çankaya-Ankara Tel/Faks : 0 312 324 61 66 - 0 312 324 61 88 -
Web: www.oryantiring.org.tr e-mail: iletisim@oryantiring.org

EK 6: Ölçek Kullanma İzni

barisderince79 <barisderince79@gmail.com>

Fwd: Ölçek izni
2 ileti

Birgül Çakır Yıldırım <birgulmetu@gmail.com>
Alıcı: barisderince79@gmail.com

24 Mayıs 2019 12:34

----- Forwarded message -----

Gönderen: Birgül Çakır Yıldırım <birgulmetu@gmail.com>

Date: 27 Kas 2017 Pzt, 12:57

Subject: Re: Ölçek izni

Merhabalar,

Olcegimizi referans gostererek kullanabilirsiniz. Olcegi ve makalemizi ekte size gonderiyorum.

Maddelerden reverse (ters) olan maddeleri ve alt boyutlarda yer alan maddeleri asagıda ozetledim:

Reverse scored items: 2, 3, 10, 11, 13, 14, 15, 18;

Dİ-özbenlik: 5, 7, 8, 12, 14, 16, 17, 21; Dİ-perspektif: 2, 3, 11, 15, 18, 19, 20; Dİ-deneyim: 1, 4, 6, 9, 10, 13

Calismalarinizda basarilar dilerim

Birgül Çakır Yıldırım, Assistant Prof.
Ağrı İbrahim Çeçen University
Primary Education

26 Kasım 2017 19:55 tarihinde Bilgi Basak OZGUN <bilgibasak@hotmail.com> yazdı:

EK 7: Etik Kurul Onayı

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU (Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu)			
Oturum Tarihi	Oturum Sayısı	Karar Sayısı	
11.10.2018	11	2018/11-1	
<p>Karar No: 2018/11-1: Kurulumuz 11.10.2018 tarihinde İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı toplantı odasında toplandı. İnönü Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dr. Öğr. Üy. Mehmet GÜLLÜ'nün sorumlu araştırmacı olduğu; 2.Kr.Hvclı.A. Astsubay Barış DERİNCE'nin "Oryantiring Sporcularının Doğaya Bağlılıklarının Araştırılması " başlıklı çalışması Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından uygun olup-olmadığı hususundaki başvurusuna ilişkin raportör raporu görüşüldü. Çalışma Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından değerlendirildiğinde; çalışmanın <u>etik açıdan uygun olduğuna</u>; oy birliği ile karar verilmiştir.</p>			
Prof. Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Etik Kurul Başkan Yardımcısı			
Prof. Dr. Mustafa A RSLAN Etik Kurul Başkanı	KATILDI	Prof. Dr. Nesrin SİS Etik Kurul Üyesi	KATILMADI
Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK Etik Kurul Üyesi	KATILMADI	Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER Etik Kurul Üyesi	KATILDI
Prof. Dr. Mehmet GÜNGÖR Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Lütfiye ÖZDEMİR Etik Kurul Üyesi	KATILDI